

universitātes avīze

Otrdienā,
22. janvāris,
2002. gads

Latvijas Universitātes izdevums (iznāk kopš 25.09.1922.)

№9

JAUNUMI

Jaunais gads sācies ar pārsteigumu

Dekānu un LU administrācijas kopīgo apspriedi 9. janvārī LU rektors I. Lācis sāka ar pārsteigumu, t. i., paziņoja par negaidītu dāvanu jaunajā, Zirga gadā. Visi fakultāšu dekāni saņēma veselības apdrošināšanas Zelta polisi ar vēlējumu - lai laba veselība un dzīvesprieks!

Topošajiem juristiem nāksies maksāt vairāk

LU Juridiskās fakultātes studentiem, sākot ar nākamā gada, plānots paaugstināt studiju maksu. Skaidrot radušos situāciju aicināju Juridiskās fakultātes dekāna v. i. KASPARU BALODI.

- Kā jūs pamatoti mācību maksas paaugstināšanas nepieciešamību Juridiskās fakultātes studentiem?

- Ir vairāki iemesli, kādēļ, sākot ar nākamā akadēmisko gadu, studiju maksa jaunuzņemtajiem studentiem tiks paaugstināta. Pirmais iemesls ir tas, ka nākamajā akadēmiskajā gadā paaugstināsies fiksētie maksājumi, ko no katras studiju maksas ieskaita Universitātes kopbudžetā. Līdzšinējo Ls 185 vietā pilna laika studijas tie būs Ls 220 - tāds ir 2000. gada feb-ruārī pieņemtais Senāta lēmums. Ir arī vairāki citi iemesli, galvenie no tiem nepieciešamība piesaistīt kvalificētus pasniedzējus, maksājot viņiem lielākas algas, kā arī finansējums fakultātes attīstībai nākotnē. Tie būs tieši tehniskie uzlabojumi, piemēram, auditoriju iekārtošana, datoru iegāde, pasniedzēju darba telpu iekārtošana.

- Vai maksa par studijām Latvijā tiek pielīdzināta studiju maksai ārzemēs?

- Ārzemēs, kur augstākā izglītība ir par maksu, juridiskā izglītība parasti maksā vairāk. Protams, mēs nevaram salīdzināt sevi ar Ameriku, kur viens mācību gads Juridiskajā fakultātē var maksāt 20 000 dolārus. Varam salīdzināt LU situāciju ar citām Latvijas augstskolām, kas piedāvā juristu izglītības programmas. Lielākajā daļā šo augstskolu maksa par studijām ir lielāka nekā LU. Latvijas Universitātē augstākā studiju likme pašreiz ir Ls 509, Biznesa augstskolā "Turība" - Ls 880, Baltijas Krievu institūtā - Ls 740, Biznesa augstskolā "Rīmpak Livonija" - Ls 1400, Policijas akadēmijā - Ls 680. Ļoti iespējams, ka arī šajās augstskolās studiju maksas nākamgad pieaugs. Savu situāciju varam salīdzināt arī ar kaimiņvalstīm, kur dzīves līmenis un iedzīvotāju maksātspēja ir aptuveni tāda pati kā Latvijā vai pat zemāka. Tartu universitātē studiju maksa, pārreķinot latos, ir Ls 1600, bet Sanktpēterburgas universitātē - Ls 1200 gadā.

- Kāda ir plānotā studiju maksa LU?

- Tā ir Ls 770 - pilna laika klātienē studentiem un Ls 660 - nepilna laika klātienē studentiem. Šī studiju maksa attieksies uz tiem studentiem, ko mēs uzņemsim šajā gadā.

- Kas ir studiju maksas paaugstināšanas idejas autors?

- Nevarētu teikt, ka bija viens idejas autors, jo šāda doma fakultātē brieda jau sen. Mēs patlaban neesam spējīgi maksāt saviem mācībspēkiem tādas algas, lai viņi varētu koncentrēties darbam Universitātē un nebūtu spiesti strādāt citās augstskolās vai privātajā sektorā. Pasniedzējiem būtu jānodrošina tādas algas, lai viņi strādātu galvenokārt fakultātē un darbi ārpus tās viņiem aizņemtu pavisam maz laika. Studiju maksas paaugstināšana ir kolektīva ideja; šo konkrēto priekšlikumu Domē iesniedza fakultātes vadība. Jau pirms Domes sēdes tas tika saskaņots ar Juridiskās fakultātes studentu pašpārvaldi.

- Vai pemsiet vēra pašu studentu viedokli?

- Esmu gatavs uz klausīt studentu domas par jauno mācību maksu, bet lēmums ir jau pieņemts. Būtiski ir tas, ka pirms lēmuma pieņemšanas mums notika vairākas sarunas ar studentu pašpārvaldes pārstāvjiem, un viņi šim studiju maksas palielinājumam piekrita ar noteikumu, ka fakultāte nopietni piestrādās pie studiju kvalitātes. Tika noteikts, ka fakultātē jāievieš patstāvīga kvalitātes novērtēšanas sistēma, kas nepātraukti darbosies; katru semestri tiks vērtēti pasniedzēju darbs. Kvalitātes novērtēšanas sistēma vēl ir pašā aizsākumā, bet tā ir visaptveroša - būs vērtējums gan no studentiem apstāvētā veidā, gan no mācībspēku puses kā pašnovērtējums. Sistēmai jābūt visaptverošai, lai rastos objektīvs studiju kvalitātes vērtējums.

2. lpp. ▶

STIPENDIJA

"Dar man, tēvis, pastaiņas,
Pērc man staltu cepurīti;
Šuj man svārkus, māmuliņa,
Skolā ieti man gribas."

Ar šīm mums visiem zināmajām rindām Latvijas Universitātes rektors Ivars Lācis 2001. gada 15. decembra pēcpusdienā LU Lielajā aulā atklāja Kristapa Morberga stipendiātu diplomu svinīgo pasniegšanas ceremoniju.

Sešdesmit pieci laureāti, kā sacīja LU rektors, "atvēra jaunu lappusi LU jaunlaiku vēsturē un kā pirmie K. Morberga stipendiāti pielika punktu 17 mēnešus garam lielāku un mazāku darbu periodam."

Pirms šīs lappuses nolikšanas LU arhīvos I. Lācis Universitātes vārdā pateicās visiem, kas šos svētkus vērtā realitātē, tai skaitā, LU Fonda priekšsēdētājam doc. J. Dzenim, LU Fonda izpilddirektorei doc. L. Šnīderei un, protams, pasākuma galvenajam vaininiekam - Latvijas pirmās brīvvalsts LU lielajam labvēlim K. Morbergam, kura piemiņas plāksne atrodama Lielajos kapos.

"Būtu ļoti mīļi," atzina LU rektors, "ja mēs atrastu šo vietu un pie tās nonāktu vismaz 65 pušķi, izkaisīti statistiski pa gada 365 dienām, un mēs varētu iedomāties, ka pie plāksnes vienmēr būs ziedi."

Pateicības vārdus saņēma arī visi tie 162 LU studenti un studējošie, kas uzdrīkstējās pieteikties šim pirmajam, varbūt ne tik labi nodefinētajam un tādēļ ne vienmēr saprastajam konkursam par balvu. Pēc LU rektora domām, K. Morberga stipendijas process no idejas līdz tās realizācijai nākotnē būtu jāizmanto, lai smeltos drosmi un saprastu, ka mēs ikviens varam, ikviens - drikstam.

Universitāti var salīdzināt ar lielu ģimeni, kurā ir samērā pagrūti katram pieiet klāt un istajā brīdī uz klausīt katru individuālās vajadzības, pabalstīt varēšanā, tāpēc īpašs paldies tika teikts mazajām ģimenēm, no kurām mēs visi nākam un kurām lielā mērā esam pateicīgi par visu, ko šodien varam. Laureātu ģimenes Universitātes lielo pateicību saņēma par savos bērnos ieaudzināto pašapziņu, darba mīlestību un godaprātu.

Atgādinot par godu, kādu visu mūžu apliecinās mājās vai biroja pie sienas piekārtie diplomi, tika sākta to piešķiršanas un izsniegšanas svinīgā ceremonija. Aplausu pavadīti, LU

2. lpp. ▶

Šajā numurā:

Antropologi runā par "balto gēnu" - 4.lpp.

Vai augstākā izglītība ir labas veselības garants? - pēta socioloģijas doktorands no Nīderlandes Kristiāns Mondens - 4.lpp.

Turpinās diskusija par LU Studentu padomes vēlēšanām - 6.lpp.

MĒS PIE VIŅIEM

Vai Eiropa zaudē Amerikai?

Decembrī Somijā, Turku universitātē notika starptautiska konference par universitāšu administrācijas darbības un studiju procesa norisēm Skandināvijā, Eiropā un arī ASV. Dažādu valstu augstskolu dalībnieku vidū bija arī LU administrācijas un fakultāšu pārstāvji.

Moderno valodu fakultātes dekāne I. Kramiņa apmeklēja sekciju, kurā informēja par studentu iespējām apgūt svešvalodas ārvalstīs.

Fizikas un matemātikas fakultātes dekāns O. Judrups atzina, ka Eiropa šobrīd zaudē Amerikai - pastāv sarežģīta grādu sistēma, valodas barjeras. ASV universitātes vērojama demokrātiskāka attieksme pret studentiem.

Medicīnas fakultātes dekāns U. Vikmanis uzsvēra, ka Eiropas Savienība izglītības jomā balstās uz Boloņas deklarāciju un tas jāņem vērā turpmākajā darbībā.

Studiju daļas vadītāja L. Sprūge kā interesantu aspektu minēja Turku universitātē vēroto, kā noris sadarbība ar ārzemju studentiem. Studentu pašpārvaldes pārstāvji kopā ar Ārējo sakaru daļu nodrošina atbraukušajiem studentiem padomdevēju no vietējo studentu vidus, kas par to saņem arī atīdzību - 100 somu markas mēnesī.

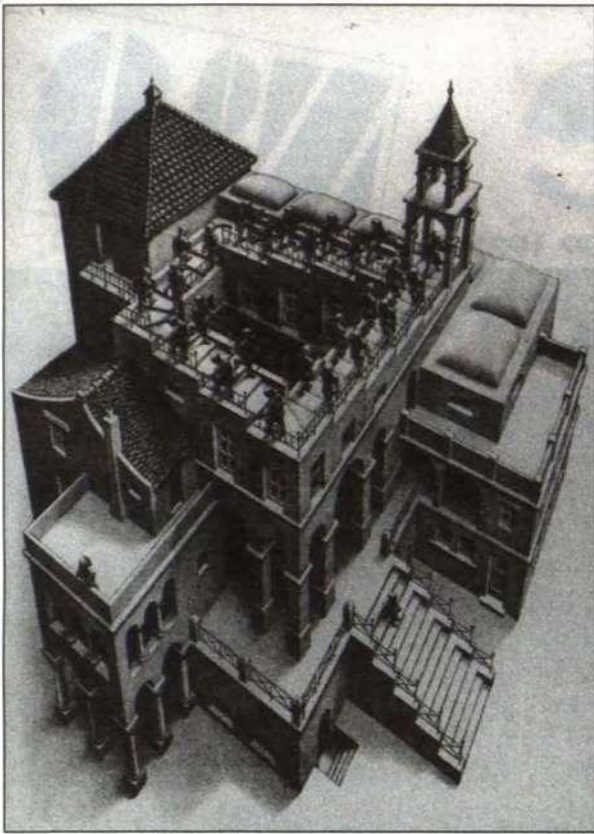
Vēl esot vērts pamācīties par Somijas augstskolu kopīgajiem spēkiem izveidoto Karjeras centru, kur studenti gūst informāciju par iespējām darba tirgū. Šobrīd LU Studiju daļā, Raiņa bulvārī 19, var saņemt informāciju par dažādu studiju veidiem un iespējām dažādu valstu augstskolās.

Arī pārējie konferences dalībnieki atzinīgi izteicās par gūto pieredzi un pauda cerību biežāk doties šāda veida komandējumos.

ILZE BRINKMANE

JAUNUMI

Topošajiem juristiem nāksies maksāt vairāk

◀ 1. lpp.

Nevarētu teikt, ka pašlaik studiju kvalitāte Juridiskajā fakultātē būtu slikta, bet daudz ko vajadzētu uzlabot. Kvalitātes vērtēšanas sistēma tiks ieviesta nākamajā semestrī.

- Kā uz šo lēmumu reaģēja mācībspēki?

- Pasniedzēji atbalsta šo lēmumu, par to liecina arī Domes balsojums; Domes sastāvu pārsvarā veido mācībspēki. Lēmums tika pieņemts, vienam atturoties, pārējie to atbalstīja.

- Vai ar laiku plānojat pārtraukt neklātienē studijas Juridiskajā fakultātē?

- Neklātienē vairākus gadus vēl būs, bet gatavojamies pamatstudijās tajā vairs neuzņemt jaunus studentus. Tā ir fakultātes vadības ideja. Dome šajā jautājumā savu galavārdu vēl nav teikusi. Domāju, ka mēs būsīm spiesti pieņemt šo lēmumu, jo prakse ir pierādījusi, ka ir ārkārtīgi grūti, praktiski neiespējami nodrošināt kvalitatīvu ju-

ridisko izglītību neklātienē. Es varētu salīdzināt jurista profesiju ar ārsta profesiju - arī no jurista savā ziņā atkarīgs cilvēka liktenis, piemēram, brīvība. Lai juristi būtu pietiekami kvalificēti, viņiem nepieciešamas mācības klātienē.

Par studentu skaitu, kas jāuzņem nākamajā akadēmiskajā gadā, lemsim vasarā. Ceru, ka fakultāte atteiksies no studentu uzņemšanas neklātienē.

- Vai studentu skaits, jūsuprāt, samazināsies?

- Pilna laika klātienē un nepilna laika klātienē mēs uzņemsim tikpat daudz studentu kā līdz šim. Mazāks varētu būt nevis uzņemamo studentu, bet studētgrībētāju skaits, tomēr nedomāju, ka tas ievērojami samazināsies. Joprojām būs valsts budžeta finansētās vietas, to skaits tiks samazināts ne vairāk kā par piecām vietām. Situācija ir tāda, ka budžeta vietu skaits Universitātē šobrīd ir lielāks nekā Izglītības ministrijas noteiktais valsts pasūtījums. Tas nozīmē, ka no valsts budžeta mēs saņemam mazāk nau-

das, nekā būtu vajadzīgs Universitātē esošajām budžeta vietām.

- Vai esat informēti par studentu viedokli?

- Neesam veikuši aptauju, cik studentu piekrit šādai studiju maksai, cik - nepiekrit. Ziņas iegūstam mūsu interneta portālā. Es un mans kolēģis Māris Lejniesks esam snieguši savus komentārus. Studentu atsauksmes ir visai dažādas, bet ir daudz arī pozitīvu viedokļu. Nesam mūsu studentu pašpārvalde veica studentu aptauju, un viens no jautājumiem tajā bija: vai studiju maksas paaugstināšana uzlabos studiju kvalitāti? Mani izbrīnīja kāda atbilde. Tajā bija teikts, ka, lai paaugstinātos studiju kvalitāte, studiju maksa būtu jāpalielina vismaz divas reizes. Protams, bija arī ļoti daudz noliedzošu atsauksmju.

- Vai studiju maksas palielinājums, jūsuprāt, reāli paaugstinās studiju kvalitāti?

- Studiju kvalitātei būtībā būtu jāuzlabojas neatkarīgi no maksas paaugstināšanas. Tomēr jaunā studiju maksa mums sniegs jaunus impulsus kvalitātes celšanai, kaut vai iespēju nodrošināt tehnisko aprīkojumu. Juridiskais darbs nevar tikt veikts tikai ar entuziasmu, bez atbilstoša finansējuma.

- Vai Juridiskās fakultātes piemēram paaugstināt studiju maksu varētu sekot citas fakultātes?

- Nosakot šo studiju maksu, esam ņēmuši vērā faktorus, kas varbūt nav tik svarīgi citām fakultātēm. Jurista profesija joprojām ir ļoti pieprasīta, LU jurista diplomam ir pietiekami liels prestižs. Esam ieinteresēti paturēt savus pasniegumus, maksājot viņiem vairāk.

- Vai Latvijā varētu pienākt brīdis, kad rodas juristu "pārprodukcija"?

- Tas brīdis tuvojas. Man gan nav simtprocentīga pārskata par darba tirgu, bet juristu konkurence nemitīgi palielinās. Universitātē un citās Latvijas augstskolās jurisprudenci studē ļoti daudz jauniešu.

ANDA LASE

Būs diskusija par tālmācību

LU Tālmācības studiju centrs 31. janvārī plkst. 15.00 organizē tikšanos ar IZM Vispārējās izglītības departamenta Izglītības darbinieku nodaļas vadītāju Āriju Bērziņu. Tikšanās laikā diskutēs par skolotāju tālākizglītību, tālākizglītības programmu akreditāciju u. c. jautājumiem.

Aicinām piedalīties augstskolas administrācijas pārstāvjus, tālākizglītības centra vadītājus, nepilna laika studiju organizētājus, kā arī vi-

sus interesentus.

Lūdzam pieteikties LU Tālmācības studiju centrā Rīgā, Raiņa bulvārī 19, 114. telpā. (Kontaktpersona: Ineta Kristovska. tālr.: 7034348; mob. tel.: 9610160, e-pasts: ltc@lanet.lv) līdz 28. janvārim.

Dr. **INETA KRISTOVSKA**,
LU TSC metodiķe

STIPENDIJA

◀ 1. lpp.

K. Morberga stipendiāti viens pēc otra šķērsoja LU Lielo aulu, lai no Universitātē un Latvijā labi pazīstamu cilvēku, tai skaitā LU prof. E. Grēna, PSU prof. P. Stradiņa un Latviešu biedrības priekšsēdētāja režisora J. Streiča, rokām saņemtu godam pelnītos diplomus.

Uz aicinājumu uzrunāt klātesošos atsaucās divi K. Morberga stipendiāti. Ar lakonisku: "Faktiski jau nav daudz ko teikt. Paldies Kristapam. Es jau sen to biju pelnījis!" savu prieku par saņemto atzinību apliecināja Ķīmijas fakultātes ķīmijas maģistra studiju programmas students J. Švinskis. Garāku uzrunu klātesošajiem veltīja Fizikas un matemātikas fakultātes optometrijas bakalaura studiju programmas students R. Paeglis. Atzīstot, ka "mēs visi esam gudri, izskatīgi un

ļoti pieticīgi", viņš pateicās Dievam par dzīvību un talantu, vecākiem un pedagogiem par šo talantu izkopšanu un tiem cilvēkiem, kas ir ieguvuši sirmus matus, lai nodibinātu šo stipendiju fondu, - par iespēju saņemt K. Morberga stipendiāta diplomu. "Es ticu, ka K. Morberga stipendija ir nopietna investīcija Latvijas nākotnē!", uzsvēra R. Paeglis.

K. Morberga stipendiātu diplomu svinīgo pasniegšanas ceremoniju ar īpašu apsveikumu visiem klātesošajiem noslēdza LU jauktā kora "Juventus" uzstāšanās diriģenta J. Kļaviņa un koncertmeistares I. Dzēves vadībā.

Visa laba vēlējumi K. Morberga stipendiātiem arī no "Universitātes Avīzes" radošā kolektīva!

GITA LIEPIŅA

KONFERENCE

Antropologi runā par "baltu gēnu"

Decembra beigās Latvijas Universitātē norisinājās studentu Baltistikas konference. Pēdējo reizi līdzīga konference notika 1987. gadā. Uz sarunu aicināju valodnieci LIDIJU LEIKUMU un vienu no konferences organizētājiem - GUNTU NEŠPORI.

- Kam pieder ideja par konferenci?

G. N.: - Šī konference ir sava veida mēģinājums atdzīvināt studentu konferenču rīkošanas tradīcijas. Idejas autors bija Aleksejs Andronovs, Pēterburgas baltists, tās realizācijai bija ļoti maz laika.

L. L.: - Alekseju Andronovu pazīstam kā bijušo Filoloģijas fakultātes stažieri un arī kā cilvēku, kam baltistikas jautājumi interesē jau ļoti sen. Viņš ir mācījis Viļņas universitātē. Ir aizsācis baltistikas studiju atjaunināšanu Sanktpēterburgas universitātē, kam pie-saistījies arī mūsu studentus. Līdzīga konference jau ir notikusi arī Sanktpēterburgā. Jūtu gandarījumu, ka ideja organizēt baltistu

konferenci studentiem "nāca" nevis no docētāju, bet viņu pašu puses.

- Vai visi konferences dalībnieki ir studenti?

G. N.: - Jā, ir viens doktorants, pārējie - bakalauri un maģistranti. Šajā konferencē piedalās baltisti no Latvijas, Lietuvas, Baltkrievijas, Krievijas, Polijas un viens dalībnieks no Japānas. Konferencē ir divas sekcijas: viena - valodniecības, otra - literatūrzinātnes un folkloristikas.

- Vai agrāk baltistu darbs noritēja tikpat aktīvi?

L. L.: - Protams, arī padomju laikā baltisti strādāja, toreiz gan vairāk bija sadarbība ar Lietuvas studentiem. 1954. gada konference piedalījās studenti no Igaunijas un Gruzijas.

- Kas ir konferences organizētāji?

G. N.: - Tā ir studentu darba grupa. Mūsu atbalstītāji ir Universitātes Zinātņu daļa, Mākslīgā intelekta laboratorija, Filoloģijas fakultāte. Pateicība jāizsaka arī Latvijas vēstniecībai Minskā un Ģenerāl-

konsulātam Sanktpēterburgā - pateicoties viņiem, konferences dalībnieki varēja saņemt bezmaksas vīzas.

- Kāda ir kaimiņvalstu sadarbība baltistikas jautājumu izpētē šobrīd?

L. L.: - Šī sadarbība nekad nav pārtrūkusi, sevišķi pēdējos piecos gados tā ir labāka nekā jebkad. Lielākas iespējas radušās jauna-jiem filologiem. Latvijas Universitātei ir noslēgti sadarbības līgumi ar Kauņas Vitauta Dižā un Viļņas universitāti. Notiek arī aktīva studentu apmaiņa.

Salīdzinot ar agrākajiem laikiem, mainījušās arī studiju programmas. Tagad ir daudz vairāk stundu un studentu lietuviešu valodā, tādēļ praktiskajā valodā viņi ir pietiekami spēcīgi.

G. N.: - Lai gan nekur citur kā lekcijās lietuviešu valodu neesmu mācījusies, Lietuvā nejutos kā pazudusi... Trīs meitenes no Filoloģijas fakultātes šobrīd studē Viļņas universitātē, viena - Kauņas universitātē kā apmaiņas studentes. Latvijas Universitātē savukārt mācās

No kreisās: Gunta Nešpore un Lidija Leikuma

studente no Sanktpēterburgas. Es pati studentu līmenī izjūtu labu sadarbību.

- Vai baltistikas jautājumi ir interesanti arī pasaulei?

G. N.: - Ja ņem vērā, cik daudzās augstskolās mācās baltistiku, tad laikam ir. Starp citu, japānis, kurš studē pie mums, latviešu va-

lodā runā ļoti labi.

L. L.: - Lielāka interese par baltistiku pasaulē vērojama līdz ar salīdzināmās valodniecības rašanos XIX gadsimta sākumā. Baltu valodām arī pašlaik tiek pievērsta uzmanība daudzās pasaules augstskolās. Tur, kur māca indoei-

4. lpp. ▶

JUBILEJA

Ar gara ieročiem un sirdsapziņu

Izlēgt no savām parašām katra veida pašapreibināšanos un vispār narkotisku līdzekļu lietošanu nozīmē – atjaunot mūsdienu cilvēkā sabrukšu ticību gara primātām, t. i., spējai pacelties pāri juteklisko dabas procesu varai un pašam kļūt par dzīves noteicēju.

Prof. K. Kundziņš

Šomēnes aprit simts gadi Jānim Tālivaldim Zemzarim (1902. g. 10. janv. – 1996. g. 30. jūn.).

Jānis Tālivaldis Zemzaris (lidz 1936. gadam – Zommers) dzimis un sācis skolas gaitas Lejasciemā. 1922. gadā iestājies Valsts Rīgas tehnikumā, bet 1927. gadā kļuvis par Latvijas Universitātes tiesību zinātņu nodaļas studentu. Universitāti J. T. Zemzaris beidza 1933. gadā, drīz pēc tam iegūstot mag. iur. grādu. Strādājis Latvijas Universitātē, tiesību vēstures katedrā, par zinātnisko līdzstrādnieku – Latvijas Vēstures institūtā. Ilgus gadus, līdz pat aiziešanai pensijā veica ļoti lielu un rūpīgu darbu daudzu vērtīgu rokrakstu apstrādē un sistematizēšanā – Latvijas Valsts bibliotēkā, Reto grāmatu un rokrakstu nodaļā. Te lieti nodereja poļu, zviedru un vācu valodas zināšanas. J. T. Zemzara interešu loks bija plašs. Ļoti nozīmīga un daudzveidīga ir viņa darbība pretalkohola kustībā.

J. T. Zemzaris divdesmitajos un astoņdesmitajos gados

Latvijas Universitāte šo daudzpusīgo, erudīto cilvēku var saukt par savējo. Viņa interešu virzieni un darbība ir attīstījusies šeit, Alma mater sienās. Par viņa devumu skaidra, veselīga dzīvesveida stiprināšanā visa mūža garumā drīz varēs lasīt J. T. Zemzara simtgadei veltītajā grāmatā, kuras iecere tapa jau 1986. gadā, kad LU Atturības veicināšanas biedrība uzņēma viņu par savu Goda biedru.

Tagad LU AVIV fonds turpina un papildina iesākto. Ieskatam fragments no J. T. Zemzara ievadraksta "Akadēmiskā jaunatne un viņas uzdevums" 1929. gada sākumā LUSAB* izdotajā krājumā ar tādu pašu

nosaukumu.

LUSAB* - Latvijas Universitātes Studējošo atturības biedrība, dibināta 1926. gada februārī.

DOC. ILGA KAPENIECE

Aicinājums visiem Universitātes ļaudīm, kas bieži iegriežas Nacionālās bibliotēkas Letonikas nodaļā (Jekaba ielā) – Reto grāmatu un rokrakstu fonda telpās pašlaik ir izvietota J. T. Zemzarim veltīta izstāde, kas ataino viņa daudzpusīgo darbību.

Akadēmiskā jaunatne un viņas uzdevums

Vienā laikā ar domu par neatkarīgo Latvijas valsti dzima doma par Latvijas Universitātes dibināšanu. (...) Nebija šaubu, ka mums vajadzīga inteliģence, kas saaugusi ar tautas radošo garu, spētu vislabāk saprast un vadīt valsts likteņa gaitas. Latvijā students stāvējis vairāku svarīgu vēstures misiju priekšgalā. Tautas atmodas kustību XIX gadsimta 60. gados ievadīja grupa Tērbatā studējošo latvijņu studentu, un, kad pienāca brīdis, kad bija jāizstāvē tikko nodibinātā valsts, atkal latvijņu studenta sajūsmā un griba salauza šķēršļus.

(...) Komitoni! Mūsu priekšā atkal liels un svēts uzdevums. Mēs nedrīkstam no tā novērsties vai palikt vienaldzīgi. Šis uzdevums ne-

prasa upurus, bet cietu gribu un atbildības sajūtu. Mūsu tautas dzīvo spēku, krietnos tikumus un labklājību apdraud alkohols un dzeršanas paraža. Vai esat kādreiz nopietni, uzmanīgi un bez aizspriedumiem iedziļinājušies šajā jautājumā? Ja esat tautsaimnieks, vai esat reiz uzstādījuši bilanci, kas kopo skaitļus, ko jūs un jūsu tauta guvisi un zaudējusi, lietojot alkoholu? Ja esat teologs, vai esat reiz novērtējuši tikumu un netikumu attiecības starp dzērāju un nedzērāju; Ja esat jurists, sveriet Temidas svaru kaušos noziegumu cēloņus; ja ārsts – bez diagnozes atrodiēt arī slimību cēlonību. Atbilde uz visu to mums nedrīkst būt vienaldzīga. (...) Akadēmiskajai jaunatnei un inteliģencei va-

jadzētu apzināties atbildību, kādu viņa nes sevī pašā, līdzcivēku un sabiedrības priekšā. Tāpat atbildība zinātnes priekšā.

(...) Cilvēka saprāts un veselā griba prasa, lai no alkohola lietošanas konsekvēnti atsakāmies. (...) Pie tam, atturība nav upuris, bet ieguvums. (...) Cik daudz garīgās potences gan nelietderīgi neaprij alkohola glāze un pie tās pavadītais laiks. (...) Atturības ideja nav nereāla, to diktē dzīves nepieciešamība, tā aicina ievērot normālu dzīvesveidu. (...) Ja akadēmiskā jaunatne nostātos protestā pret dzeršanas paražu, tai sekotu pārējā sabiedrība. (...) Akadēmiskā jaunatne! Ar saviem gara ieročiem un sirdsapziņu izšķir šo jautājumu!

JŪSU ZINĀŠANAI

Jauna iespēja uzzināt par Eiropas Savienību

Latvijā ar katru gadu pieaug interneta pieejamība. Arvien vairāk skolēnu, studentu, skolotāju, uzņēmēju un citu interesentu informācijas meklējumos vispirms ielūkojas globālajā informācijas tīklā. To apzinoties, Eiropas Komisijas delegācija Latvijā izveidojusi mājas lapu, kurā pieejama plaša informācija par Eiropas Savienību. Tās adrese ir <http://www.eiropainfo.lv>. Šeit informācija pieejama gan latviešu, gan angļu valodā.

Lai plašāku publiku iepazīstinātu ar EK delegācijas Latvijā un ES Informācijas centra jauno mājas lapu, 8. novembrī ES Informācijas centrā notika atklāšanas svētki. Atklāšanā piedalījās Eiropas Komisijas delegācijas Latvijā vadītājs Gunters Veiss, ES dalībvalstu vēstniecību pārstāvji un ES Informācijas centra sadarbības partneri.

Atklāšanā G. Veiss atzīmēja: "Kā vēsta senā paruna, "Ja kalns neiet pie Muhameda, tad Muhamedam

jāiet pie kalna". Arī mēs izlēmām nākt pie tiem, kam nav iespējas atnākt uz ES Informācijas centru, un piedāvāt informāciju pieejamākā veidā, proti, internetā".

Mājas lapa ir sadalīta divās daļās. Vienā no tām ir pieejama informācija par EK delegāciju Latvijā, par Eiropas Savienības programām Phare, SAPARD un ISPA. Tāpat var plašāk uzzināt par ES komunikācijas stratēģiju, ir iespējams lasīt EK delegācijas Latvijā apkārtrakstu "Sveiks Eiropā!". Šajā sadaļā tiks izsludināti arī dažādi projektu konkursi.

Otrajā – Eiropas Savienības Informācijas centra – sadaļā atrodama plaša informācija par Eiropas Savienību, norādes arī iespējām iegūt papildu informāciju internetā, jaunie Eiropas Savienībā, Latvijā un Informācijas centrā. Visiem mājas lapas apmeklētājiem ir iespēja lasīt arī EK delegācijas Latvijā izdotās publikācijas latviešu valodā. Īpaši ai-

cinām sekot Informācijas centra rīkoto pasākumu kalendāram, jo kāds no tiem var interesēt arī tieši jūs. Atgādinām, ka visi pasākumi ir atvērti katram interesentam.

Papildus šim iespējām katrs mājas lapas apmeklētājs tiek aicināts piedalīties diskusijā un paust savu viedokli par interesējošajiem jautājumiem. Pirmās diskusijas tēma: "Vai Latvija ir gatava iestāties Eiropas Savienībā?"

Sīkāka informācija: Žaneta Ozoliņa, Eiropas Komisijas delegācijas Latvijā Preses un informācijas nodaļas darbiniece, tālr: 7325270.

Artis Puriņš, Eiropas Savienības Informācijas centra direktors, tālr: 7212611.

Gunta Misāne, Sabiedrisko attiecību aģentūras "Consensus PR" projektu vadītāja, tālr: 7325586, 9115356.

SVĒTKI

Atceries avotu, kura ūdeni dzer!

Mēs, Latvijas Universitātes tagadējie veterāni, agrāk nevarējām iedomāties, ka vecums ir tik grūta nasta. Tam līdzī nāk slimības, nevarība, vientulība. Pēdējā ir ļaunāka par badu. Vientulība ir arī mūsu laikmeta pavadoņi, laikmeta, kad cilvēki zaudē savstarpējo cieņu un mīlestību. Vecie ļaudis izsalkumu pēc cilvēciskām attiecībām asi izjūt, ikdienā "maļoties" nolikumu dzungļos veselības aprūpes sistēmā, naudas trūkumā, garīgās "maizes" – grāmatu, koncertu, teātra izrāžu – nepieejamībā. Mūsu vientulību pastiprina arī tas, ka esam zaudējuši savu darba kolektīvu. Arī XX gadsimta otrajā pusē dzīvojam psiholoģiski grūtos apstākļos, tomēr visu izturējām, pateicoties darba kolēģu iedzīvībai. Mūsu balsts bija Latvijas Universitātes tradīcijas: ārēji it kā vēsa neitralitāte, disciplina un toreizejos laikos esošā "katra vārda kontrole", ko kompensēja koleģialitāte. Patiesībā Universitātē bija mūsu otrā ģimene, kurā valdīja arī labvēlība, līdzjūtība. Mēs paši tiecāmies pēc zināšanām, lai tās nodotu tālāk saviem studentiem. Centāmies būt cilvēki un mācīt cilvēciskas attiecības citiem. Mēs esam saauguši ar šīm tradīcijām, cilvēkiem, fakultāšu kolektīviem.

Nav vārdos aprakstāms gandarījums, ka viss labais tiek turpināts. Latvijas Universitātes Sociālais dienests, ko vada prorektore M. Klepere un viņas palīgi – O. Pīzevskā, I. Upacere un aktīvs, kas pulcējas ap viņām, saviem veterāniem joprojām dod iespējas sajūst bijušo kolēģu "plecu". Latvijas Universitātē laikam ir vienīgā Latvijas akadēmiskā iestāde, kas neaizmirst bijušos darbiniekus. Šo tradīciju iedibināja mūsu bijušais rektors Juris Zaķis, cilvēks, kas apveltīts ne tikai ar zinātniskajiem grādiem, bet arī ar jūtīgu dvēseli. Viņš patiesi izprata savu darbinieku rūpes, viņu izjūtas. Bijām ļoti iepriecināti, ka arī pagājušā gada nogalē saņēmām ielūgumus uz kārtējo Ziemassvētku eglīti. Cienijamais rektors Ivars Lācis, turpinot šo jauko tradīciju, sagaidīja mūs ar jauku, sirsnīgu smaidu. Mūsu muguras iztaisnojās, acis iedzirkstījās, sāpes aizmirsās. Atkal bijām draugu pulkā, kā "sendiņās". Tas bija visskaistākais vakars mūsu 2001. gadā. Par to liels, liels paldies Latvijas Universitātes vadībai. Tas dos mums spēkus sagaidīt arī vēl nākošo gadumiju!

Bijušie Latvijas Universitātes docētāji:
L. DŪMA, I. JONĀNE, DZ. ŠMIDRE,
B. ČAŠA, N. EGLĪTE un citi

Ziemassvētku balle LU

Pašmāju ļaudis un viesi varēja izdejoties pēc sirds patikas dažādu melodiju pavadījumā

VINI PIE MUMS

Vai augstākā izglītība ir labas veselības garants?

“Sociāli ekonomiskā veselības nevienlīdzība Latvijā” ir Nīderlandes Nijmegenas universitātes (Nijmegen University) Socioloģijas fakultātes doktoranda KRISTIĀNA MONDENA (Christiaan Monden) raksts, ar kuru viņš klātienē iepazīstināja janvāra sākumā Paula Stradiņa universitātes telpās.

Visās valstīs, par kurām pieejami līdzīgi pētījumu rezultāti, cilvēki, kas bauda labāku sociālo stāvokli sabiedrībā, ir veselāki un dzīvo ilgāk. To sauc par sociāli ekonomisko veselības nevienlīdzību.

Mondena pētījums sevi ietver atbildes uz šādiem jautājumiem: Cik lielas ir sociāli ekonomiskās veselības atšķirības Latvijā? Cik lielā mērā sociāli ekonomiskās atšķirības var būt izskaidrojamas ar atšķirībām materiālajos priekšnoteikumos, uzvedībā un psihosociālajos faktoros? Un vai Latvijā ir etniskās un lauku-pilsētu iedzīvotāju atšķirības veselībā?

Atbildes uz šiem jautājumiem tika meklētas datus, kas 1999. gadā iegūti, apjautājot vairāk nekā divus tūkstošus indivīdu vecumā no 25 līdz 70 gadiem. Šajā pētījumā aptaujātie deva savas veselības pašnovērtējumu. Gluži tāpat kā citās valstīs, arī Latvijā pastāv nozīmīgas atšķirības starp cilvēkiem ar augstu un ze-

mu izglītības līmeni. Jo augstāka izglītība, jo veselāks jūtas cilvēks. Latvijā cilvēkiem, kas baudījuši tikai pamata izglītību ir 2,5 reizes lielāka iespēja justies neveselīgi, nekā cilvēkiem ar augstāko izglītību. Arī cilvēki ar vidējo izglītību jūtas neveselīgi par augsti izglītotajiem. Cilvēki ar zemu izglītības līmeni atzīst, ka viņi vairāk cieš no ilgstošām veselības problēmām, kā piemēram hroniskām slimībām. Iedzīvotāju atšķirības atkarībā no viņu ienākumu līmeņa ir pat vēl nedaudz lielākas. Pārsteidz tas, ka netika atrastas nozīmīgas atšķirības starp laukiem un pilsētu. Tāpat tik pat kā nav atšķirību starp latviešiem un nelatviešiem.

Atšķirības dažādu izglītības līmeņu grupu starpā ir saistītas ar to materiālajiem apstākļiem, uzvedību (piemēram, smēķēšanu) un psihosociālajiem faktoriem (piemēram, depresijas simptomiem). Augstāk izglītotie atrodas izdevīgākā situācijā, gan attiecībā uz materiālajiem apstākļiem, gan uzvedību un psihosociālajiem faktoriem.

Pasākumā klāt bija zinātnieki no dažādiem institūtiem, kas nodarbojas ar sabiedrības veselības (public health) problēmām. Mondens no beigumā ieteica nākotnes pētījumos pievērst uzmanību šādām tēmām: ilgā laika periodā novērot sociālās atšķirības veselībā, pētīt at-

šķirības mirstībā sociālo grupu starpā, padziļināti pētīt augstākminētos jautājumus, kā arī sākt pētīt garīgo veselību un tās sociālās determinantes. Gan ārzemju viesis, gan organizatori bija apmierināti ar tikšanos un izteica cerību, ka biežāk tiks rīkotas sociālo zinātņu pētnieku kopāsanašanās, lai apspriestu jaunākos pētījumus.

Interesenti var pasūtīt pētījumu pa e-pastu: c.monden@planaet.nl.

GITA LIEPIŅA

KONFERENCE

Antropologi runā par “baltu gēnu”

◀ 2. lpp.

peistiku, arī baltu valodām vienmēr bijusi sava vieta.

Baltu valodas ir ļoti senas, tās, piemēram, ir tuvas radnieciskas sanskritam. Indoeiropiešu valodu runātāju pasaulē ir visvairāk, šī valodu saime ir visplašākā, un baltu valodas tajā ir arhaiskākās.

G. N.: - Reizēm studentu baltistikas tēmai piesaista arī zināma eksotika – pilnīgi sveša valoda.

L. L.: - Pasaulē palikušas vairs tikai divas dzīvas baltu valodas - latviešu un lietuviešu. Divi tauri, kā teicis V. Lūdēns. Ir raudzīts atdzīvināt senprūšu valodu jaunprūšu variantā, bet tā vairs nav dzīva valoda.

- Vai valodas zinātniskās izpētes struktūra latviešiem un lietuviešiem ir līdzīga?

L. L.: - Lietuviešiem vairāk ir attīstīta fonētikas un fonoloģijas jautājumu izpēte. Visai mazs īpatnsvārs atvēlēts sociolingvistikas jautājumiem, savukārt latviešiem tie (jeb, precīzāk, valodas politikas jautājumi) ir izvirzījušies priekšplānā. Arī starpdisciplinārās nozares pie mums akcentē biežāk. Lietuviešiem valodniecība un literatūrzinātne ir vairāk akadēmiska, kā bija pirmskara Latvijā.

- Kas būtu nepieciešams labam valodniekam?

L. L.: - Pirmkārt, viņam būtu nepieciešams būt diezgan lielam “urķim”. Mūsu studenti diemžēl ne vienmēr prot studēt. Filologam studēšana nozīmē lasīšanu, īsts students izlasīs arī to, ko docētājs viņam neliek... Valodniecība ir arī valodas materiālu skrupulozas studijas, tā nebalstās nejausībās un asociācijās, bet faktos. Jau En-

dzelis ir teicis: “Fakti ir zinātnes gaiss.” Valodniecība ir konkrēta zinātne. Valodniekam, protams, pašam jābūt ar bagātu valodu, tas ir būtiski visai nācijai.

- Kādas ir paredzamās latviešu valodas pārmaiņas?

G. N.: - Visbūtiskāk mainās tieši leksika. Kopumā ikdienas valoda ir atkarīga no runātāja attieksmes.

L. L.: - Pārmaiņas valodā jāskata kontekstā ar notiekošo valstī. Ir svarīgi, kam mēs dodam priekšroku, kas ir mūsu kvalitatīvās vērtības. Diemžēl šobrīd arī pašam latvietim latviešu valoda neliekas tik būtiska, cik tā patiesībā ir. Ja mēs domāsim tikai par pietiekami kvalitatīvu svešvalodu apguvi, nevaram gaidīt, ka tāda pati uzmanība tiks veltīta dzimtajai valodai. Vienmēr esmu teikusi, ka Filoloģijas fakultāte ir tāda kā vientuļā sala - tur vienmēr var dzirdēt pareizu latviešu valodu... Saprota, laika gaitā mainās ikviena valoda, arī mums patlaban ļoti aktuāla ir, piemēram, terminoloģija. Latviešu valoda saņem arī daudzus nevajadzīgus iespaidus. Agrāk bija vienas valodas ekspansija, tagad - citas. Tomēr pasaulei mēs būsim interesanti ne jau ar to, ka šeit sacelsim makdonaldus, bet tieši ar valodu, kultūru, nesagandēto dabu.

- Vai baltistikā ir iespējami jauni atklājumi?

L. L.: - Bieži vien jaunais ir labi aizmirsts vecais, reizēm mēs to atdzīvinām un uztveram kā novitāti. Iespējams bezgalīgi strādāt ar vārda izcelsmi, ņemot vērā citu valodu dotumus. Antropologi runā par īpašu “baltu gēnu” u. tml.

- Kā baltistiem palīdz moder-

nās tehnoloģijas?

L. L.: - Tās paver visdažādākās iespējas, piemēram, veidot ērti pieejamas datu bāzes, sistēmas, tās pēc vajadzības strukturēt. Jaunie to arī sekmīgi apgūst.

- Kādas aktivitātes notiek baltistu aprindās?

L. L.: - Katru gadu martā notiek Artūra Ozola konference, kas parasti ir starptautisks pasākums, iznāk krājums “Baltu filoloģija”. Literāti decembrī rīko konferenci par literatūrzinātnes jautājumiem. Pēdējos gados par labo aktivitāšu centru izveidojusies fakultātes lasītava. Notiek tikšanās ar autoriem, kultūras darbiniekiem, daudzveidīgi piemiņas pasākumi, Dialektoloģijas lasījumi, jaunieguvumu un foto izstādes. Tikšanās ar aktieriem organizē Teātra pētniecības centrs. Šo uzskaitījumu varētu turpināt. Par baltistikas studentu konferenci īpašs prieks.

- Kāpēc cilvēks tomēr reizēm nespēj apgūt valsts valodu?

L. L.: - Lielākoties tā ir paša cilvēka attieksme, apzināta norobežošanās. Viņš vēlas šeit baidīt patikamu sociālo vidi, bet nevēlas mūsu kultūrā integrēties (valoda ir kultūras svarīga daļa). Tomēr var teikt, ka attieksme pret vietu, kur cilvēks dzīvo, kur aug viņa bērni, valsts valodu kļūst labvēlīgāka.

G. N.: - Sākumā satiekies ar citu tautību pārstāvjiem, kas labi zina latviešu valodu, man bija diezgan pārsteidzoši, tagad jau pie tā esmu pieradusi. Ja vēlas, valodu var iemācīties.

ANDA LASE

VIEDOKLIS

Neapkaunojiet Latvijas Universitāti, Teoloģijas fakultātes profesor L. Taivāni!

Jūsu intervija “Pirmajam jātaisnojas tam, kam rokas mirkst asinis” avīzē “Вести сегодня” 2002. gada 15. janvārī un prasība latviešiem liecina par Jūsu analfabētismu Latvijas vēsturē. Tādi notikumi kā Lielais Ziemeļu karš un Šeremetjeva “pastaiga” Vidzemē, un ziņojums Pēterim I, krievu soda ekspedīcijas 1905. gadā, strēlnieku vēsturiskā loma u. c.

Jūsu uztverē – tumša aina. Iepazīstieties ar elementāro Latvijas vēsturi, dokumentiem! Domājams, ka teologam nav bezizmēra kredīts grēku-melu atļaidē Dieva priekšā. Latviešu tautas rokas nemirkt asinis!

DOC. I. JONĀNE

VĒLAS SARAKSTĪTIES

Dear Madam/sir
I am a student from England studying languages including Latvian, Russian at Nottingham University. I wonder if you could help me to correspond with some of your students for practice in return they can practice English with me.

I thank you very much and look forward to hearing from you.
Yours faithfully, Russell Moss
e-mail: russ1212@hotmail.com

Hello University of Latvia!

I am a 27 year old German student, I finished my music studies and I will become a music and French teacher. I will finish my French studies in November probably.

I once sang in a project choir of

French, German and Latvian music students and at that time, I got to know Riga students, but only for the rehearsal and performance period.

I come from Flensburg, so from the baltic sea as well and I am very interested in Riga. It must be a beautiful town.

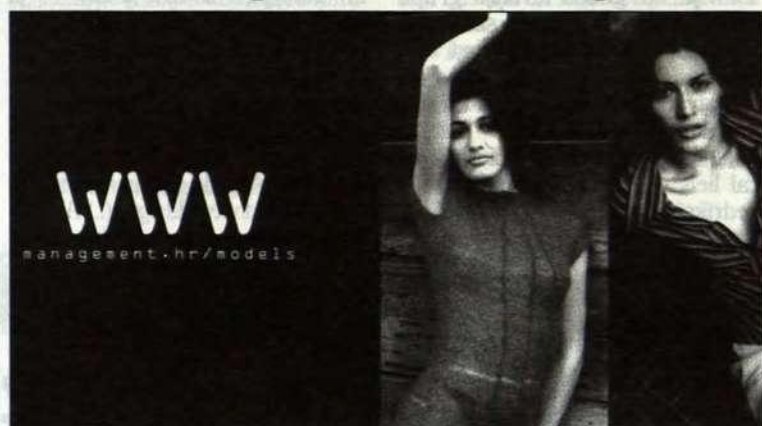
I write you to ask you if you could find me some contacts to latvian who study German for example and who would like to know a german to write e-mails, be helped with homework, practise a bit the german language.

I know that it can help a lot, I have in my student's apartment a French colleague who can help me a lot with my studies as well.

I thank you in advance,
Andreas Lübchow
e-mail: luebchow2000@yahoo.com

TAS VAR JŪS INTERESĒT

Women World Wide Management Rīgā

Pagājušajā vasarā jaunu talantu meklēšanas modeļu aģentūra Women World Wide Management atklāja savu filiāli Rīgā. Pieredze starptautiskajā modeļu biznesā, ilgos gados veidota sadarbība un modeļi veido aģentūras reputāciju, kas sniedz meitenēm jaunas iespējas.

WomenWorldWideManagement Rīga ir filiāle Horvātijā, Argentīnā, Čīlē, Brazīlijā, Vācijā, Polijā, Ukrainā. Aģentūra nodarbojas ar jaunu modeļu meklējumiem, līgumu slēgšanu, datu nosūtīšanu uz WWW centru, meiteņu sagatavošanu braucieniem, dokumentu noformēšanu, kā arī modeļu darbu Latvijā.

WomenWorldWideManagement Rīga uz Konstantīna Bogomolova Imidža skolas bāzes Latvijas labāko modes un stila speciālistu vadībā veic nepieciešamo apmācību ne vien meitenēm, kas vēlas kļūt par modeļiem, bet arī ikvienai daiļā dzimuma būtnei, kura tiecas iepazīt skaistuma pasauli. Meitenes pēc speciāli izstrādātas

programmas apmāca stilists Konstantīns Bogomolovs, vizāžiste-stiliste Žanna Dubska, Tatjana Vlasova, vizāžiste Maija Miteniece, horeogrāfs inscenētājs Aleksandrs Kišeļovs, defilē pasniedzēja Olga Košikeviča.

WomenWorldWideManagement Rīga izsludina jaunu konkursu visām Latvijas meitenēm vecumā no 13 līdz 19 gadiem. Konkurss tiks noteiktas meitenes, kurām ir perspektīva turpmākajā modeļu darbā.

Ikviena meitene var atsūtīt vai atnest savu fotogrāfiju uz aģentūru Rīgā, Elizabetes ielā 51, 13. biroju. Pēc tam, kad tiks novērtētas viņu izredzes, meitenes tiks uzaicinātas piedalīties konkursā, kura fināls notiks pavasarī Rīgā. Galvenā balva – USD 75 000 vērts līgums. Aģentūra piedāvā kļūt arī par jaunatklājēju – jaunu personu meklētāju, sūtīt meiteņu fotogrāfijas.

Interneta adrese: www.wwwwmanagement.net.

IEPAZĪSIMIES

"Esmu svētdienas vēsturnieks"

Šajā reizē saruna ar ARTI BUKU. Pagājušajā mācību gadā viņš saņēma bakalaura grādu Vēstures un filozofijas fakultātē, un viņa darbošanās šajā zinātnes jomā turpinās.

- Kādēļ izvēlējāties studēt vēsturnieks?

- Kurš gan to lai atceras? Lai gan... Viss jau triviāli vienkārši - kopš studijām RPI Arhitektūras fakultātē bija pagājis zināms laiks, ikdienas rutīna sāka mazliet nomākt, sāku just, ka "smadzenes ierūse". kādā avīzē izlasīta ziņa, ka LU vēstures un filozofijas fakultātē atjaunota neklātie, nāca tieši laikā.

Jau līdz tam, kā jebkuru cilvēku, kurš māk lasīt, vēsture ir interesēja. Pēc vidusskolas beigšanas stāties LU atrunāja ģimene - šī zinātne bija pakļauta pārāk lieliem spiedieniem no malas, pārāk atkarīga no politiskās konjunktūras. Šoreiz bija ilūzija, ka kaut kas ir mainījies. No otras puses, vēstures pētniecība nav jau slikts hobijs - var lasīt grāmatas un snobiski spriedēt, ka viss jaunais ir labi aizmirsts vecais, nav nepieciešamas laboratorijas, līdzekļi aparatūrai un eksperimentiem, viss process norit paša galvā.

- Kas šajā zinātnes nozarē jums šķiet saistošs?

- Atšķirībā no eksaktajām zinātnēm pašā vēstures kopainas struktūrā ir milzums "balto plankumu", kas pavirši aizlāpīti ar politisku pasūtījumu ielāpīti. Te nemitīgi var uzduroties kam apslēptam, nezīnāmam, var atrast ko tādu, kas liek savādāk paraudzīties uz it kā vispār zināmām lietām. Postpadomju sfērā vēl nav sākusī strādāt visaptveroša cenzūra, līdz ar to ir iespēja iepazīties ar traktējumu un viedokļu dažādību. Man liekas, tas ir visai aizraujoši.

- Ko jums devušas šīs studijas?

- Nu, lekciju saturu jau jebkurš it kā var pats izlasīt arī mājās. Augstskola dod ko citu - metodiku, prasmi patstāvīgi strādāt ar literatūru, izmantot avotus, piespiest izbrīties cauri tādiem vieliem, kas nebūt nelielas pati interesantāka, taču, kā secini vēlāk, nenoliedzami paplašina redzeslokus. Arī iespēja būt kopā ar tādiem mācību spēkiem kā Staburova, Butulis, Feldmanis, Zunda parāda to latīņu, uz ko tiekties brīdī, kad savā "virtuves filozofu" kompānijā sajūties aplam gudrs.

Vēsturnieki jau ir tāda "huzāru izglītība" - aptuvens priekšstats par

filozofiju, paviršs - par antikajām valodām, milzums vēsturisku faktu, notikumu, iemaņas saskatīt kādu "zemūdens akmeni" notikumos un procesos. Arī savs veselīgs cinisms nācis klāt. Un nemaz nav slikti, kad redzi, ka tavas pie brokastu kafijas tases izteiktās pēdējo starptautisko notikumu attīstības prognozes piepildās, kamēr politologi masu medijos tik vien spēj, kā rezonēt par esošo (tas nav akmens politologu dārzā, bet gan tikai mana lielība).

- Kuru jomu vēsturē pētāt šobrīd? Kāpēc?

- Tēma visumā ir diezgan globāla: Čingizhana izveidotā mongoļu impērija XIII-XIV gadsimtā. Būti tā tas ir pagrieziena posms visas mūsu civilizācijas vēsturē, jo tieši vai netieši aptvēra gandrīz visu Āzijas kontinentu. Diemžēl Latvijas historiogrāfija pamatā orientēta tikai uz Eiropas kā reģiona un Rietumu civilizācijas

"Vēsturnieki jau ir tāda "huzāru izglītība" - aptuvens priekšstats par filozofiju, paviršs - par antikajām valodām, milzums vēsturisku faktu, notikumu, iemaņas saskatīt kādu "zemūdens akmeni" notikumos un procesos. Arī savs veselīgs cinisms nācis klāt (..)"

vēsturi, bet tieši Āzija līdz XVI gadsimtam bija civilizācijas attīstības centrs, Lielais Zīda ceļš - tās artērija, pa kurām no reģiona uz reģionu plūda preces, zināšanas, reliģijas un tautas. Eiropa tajā laikā bija maza un visai šmucīga nomale (visas Hanzas savienības gada finansu apgrozījums tikko spēja konkurēt ar viena paša Kairas tirgus nedēļas apgrozījumu).

Savukārt, pateicoties Čingizhana radītajai impērijai, kura apvienoja vienā ekonomiskā un politiskā telpā teritoriju no Klusā okeāna līdz Vidusjūrai, līdzšinējā nelielā tirdzniecības un informācijas straumīte pārvērtās plašā kultūras un civilizācijas sasniegumu apmaiņas plūsmā. Bez Čingizhana mūsu civilizācija nebūtu tāda, kāda tā ir šodien...

Laikā, kad kolēģi vēsturnieki nopietnām sejm gadiem ilgi uzskaita, cik pipju kātu atrasts Rīdzenes grīvā vai cik patronu kāds leģiona bataljons kaut kur izšāvis nedēļas laikā, es jūtos trakoti ērti. Tikpat kā nav konkurences, tēma fantastiski interesanta, pie tam Latvijā gandrīz nezināma (pie mums uz vienas rokas pirkstiem var saskaitīt speciālistus,

kas orientējas pārējā kontinenta vēsturē un reģionu kultūrā). Būt pirmajam ciemā ir pat labāk nekā pēdējam Romā.

- Pastāstiet par savu ikdienu!

- Ir tāds jēdziens: "svētdienas vēsturnieks". Tas ir vēsturnieks, kurš iztiku pelna pilnīgi citā jomā, bet zinātnē velta svētdienas. Protams, viņš savā mūžā spēj radīt tikai pāris fundamentālas monogrāfijas (nopietna zinātne tomēr ir dzīvesveids, nevis hobijs), taču dažkārt tās nav sliktas. Tieši šāds "svētdienas vēsturnieks" esmu arī es - katru dienu savas desmit stundas pelnu iztiku kā dizainers (un nebūt ne sliktākais Rīgā), svētdienās ieslēdzos un noņemos ar sev tuvo Āziju. Laikam jau kaut kur dzīlāk sirdi kremt, ka nekādas akadēmiskās virsotnes nesasniegšu un laurus neplūksu, taču diemžēl kā vēsturnieks nespēju nodrošināt sev un ģimenei pierasto

komforta līmeni. No otras puses, nav nemaz tik slikti, ka neesmu atkarīgs ne no viena, bet varu pētīt to, ko sirds vēlas, nevis to, ko kāds "no augšas" liek.

Protams, kļūstot par "sausīņu" un visus spēkus veltot vienai sfērai, panākumi tajā būtu lielāki. Taču mani vairāk saista XIX - XX gadsimta mijas *gentleman*, kurš gan paukojās, gan jāja medībās, gan dejoja ballēs, gan bija gana izglītots un veica arī kaut ko kultūras lauciņā. Tā nu cenšos balansēt uz šī "vidusceļa" starp darbu, zinātni, ģimeni, sabiedrisko dzīvi un sportu (2001. gadā burāšanā 2. vieta Latvijas čempionātā, 3. vieta Lietuvas čempionātā), visu apvienojot.

- Vai vēlaties turpināt studijas un kādēļ?

- Vajadzēs jau kaut ko turpināt. Ne tik daudz, ka ko jaunu apgūtu (to varu arī mājās, savā kabinetā), bet drīzāk lai slinkumā nepalaistos. Bez tam akadēmiskajās aprindās grādi ir kā ordeņi - jo vairāk, jo cienījamāks tu kļūsti, jo vairāk tev ieklausās (varbūt paveras iespēja kādu grantu dabūt, lai gan tas maz ticams). Un kādreiz jau uzņāk vēlme,

lai tev ieklausās un tavas domas ņem vērā.

Tomēr drīzāk laikam došos uz sinologiem maģistru dabūt. Vēstures un filozofijas fakultātē būtu mazākās pretestības ceļš - noklausies obligāto kursu, nokārto ieskaites, turpini rakstīt savu darbu (ko gan kavē obligātā kursa noklausīšanās). Taču sinologos būs iespēja sevi piespiest vairāk un nopietnāk veltīt laiku ķīniešu valodai. Pie tam darbs kopā ar Dr. Staburovu ir patiesa bauda - viņa ar savu enerģiju pat akmens blūķim liks sēkt sajūsmā par Ķīnas kultūru!

- Ko vēlaties sasniegt dzīvē? Jūsu ideāli un sapņi?

- Astoņpadsmit, divdesmit gadu vecumā cilvēkam ir sapņi, ideāli, viņam liekas, ka viss vēl priekšā. 35 gados, ja kāds jautā par sapņiem, neviļus parādās skeptisks smaids... Kad zini, ka par miljonāru nekļūsi, tad sāk vēlēties to, ko spēj panākt.

valodā visa literatūra par vēsturi ir ļoti derīga vidusskolēniem, taču krietni par seku, lai no tās pilnvērtīgi mācītos studenti.

Ši ir joma, kurā pat cilvēks ar tik viduvējam spējam kā es var ko palielāko paveikt - te nepieciešams nevis talants, bet laiks un darba spējas. Varbūt man izdosies izveidot sakarīgu Āzijas vēstures lekciju krājumu? Protams, ir par mani daudz ziņošāki vēsturnieki un sinologi, tak laikam jau viņiem nav laika noņemties ar tik triviālam lietām kā elementāras mācību literatūras gatavošana? Taču tas tālā nākotnē. Šobrīd jāietiek galā ar esošo tēmu un galu galā jāizdzīvo, jo neviens jau mani nebaros tikai tāpēc, ka es tāds sakarīgs puisis esmu.

- Vēlējumi "Universitātes Avīzes" lasītājiem?

- Pirmkārt, man nav ne jausmas, kas ir "Universitātes Avīzes" lasītāji. Studenti? Mācību spēki? Studentiem jau nav ko vēlēties, šie gana gudri un ambiciozi, lai neklausītos kaut kāda neklātieņu beigušā trīsdesmitgadnieka padomus (pie tam tāds, ko ik dienas dzird gan no vecākiem, gan no pasniedzējiem). Lai gan... man patika Viktora Peļevina intervīja žurnālā "Vogue" - uz jautājumu, kāpēc viņš savā vecumā nemitīgi kaut ko vēl mācās, Peļevins atbildēja: "Ziniet, ja sieviete vīrietī uzskata par gudru, viņa ātrāk izgērbjas." Varbūt šī doma vismaz pašiem liks vairāk saspringt mācībām?

Bet pasniedzējiem... Viņi paši tak itin labi zina, kas un kā. Banāli "izturības" un "izaugsmes" vēlējumi saprātīgi cilvēkā vairs izraisīs tikai vīpsnu.

Jautājumus uzdevusi
MĀRA SADOVSKA

TESTS

Students un stress

"Stress" ir vārds, kura izpaušme studentam ir ļoti pazīstama. Galvenie stresa izraisītāji ir finansiālas problēmas, dzīves apstākļi, eksāmeni, personiskās attiecības. Studentu problēmas ietekmē studiju kvalitāti, personisko dzīvi, karjeras veidošanu.

Problēmas ar eksāmeniem
Ieteikums visiem studentiem - jāmeģina nokārtot eksāmeni, nezaudējot pašcieņu un pēc iespējas mazāk bojājot sev nervus.

Ja eksāmeni tev nopietni uztrauc, neslēp savas emocijas, parunā par to ar kādu. Psihologi piedāvā dažus ieteikumus, lai eksāmenu laiks būtu pēc iespējas veiksmīgāks:

- Nebaidies jautāt pasniedzējam ieteikumu, kā labāk nokārtot eksāmenu.

- Mācību starplaikā neliedz sev atpūtu. Ja prāts būs noguris, tas

nespēs neko jau nu uztvert.

- Saplāno gatavošanos tajās dienas stundās, kad tava galva ir vislabākajā "darba formā".

- Atvēli sev pietiekami daudz miega, neaizmirsti paēst.

- Neaizmirsti sevi fiziski nodarbināt. "Veselā miesā vesels gars!"

- Domā pozitīvi, nevis apceri it kā gaidāmo neveiksmi.

- Gatavojoties izmanto visas savas iespējas.

- Tomēr neatslābinies pārmērīgi. Nedaudz stresa gatavojoties nāks tikai par labu.

- Ja pēc eksāmena kārtošanas ar draugiem par to nēvēlies runāt, tad arī nevajag. Tev pat vairs nav jādomā par pagājušo eksāmenu - kas bijis, bijis, izmainīt to nevar.

Ja eksāmenam gatavojies vakarā, nevajadzētu tūlīt pēc tam likties gulēt - smadzenes "vārsies kā putas katls", un nebūs iespējams atpūsties.

Pārējās bailes un uztraukumi

Bailes un uztraukumi mūsdienās ir viena no lielākajām problēmām. Izplatītākās bailes:

- Par nākotni, visām tām jaunajām lietām, kas varētu notikt rit, nākamnedēļ, nākamgad...

- Par neveiksmēm.

- Par vientulību - kad neviens tev nesaprot un visi šķiet tik tāli.

- Par slimībām - ja tās mani nav skārušas tagad, tad tas notiks nākotnē...

- No neizdošanās mācībās, attiecībās, no tā, ka neattaisnosi uz sevi liktās (vērstās) cerības.

- No naudas trūkuma.

- No darba zaudējuma.

- No nozīmīgu lēmumu pieņemšanas.

- No pārāk ciešām emocionālām attiecībām ar kādu.

Kā turēties pretīm bailēm?

Labāk nostāties ar tām "aci pret aci", atrast bailu cēloni. Pietuvojoties problēmai, tā vairs nešķiet tik briesmīga. Reizēm bažas ir lielākas par pašu problēmu.

Atceries: "Šodienā ir rītdiena, ko tu pavadīji, uztraucoties par vakardienā."

Visvienkāršākie padomi: nedomā par problēmām tad, kad jau esi nolīcies gulēt; meģini laiku pa laikam mainīt vidi, gūt jaunus iespaidus.

Daudzas problēmas ir rezultāts sajūtai, ka esam vientuļi, neviens mūs nesaprot. Ļoti svarīgs ir draugs, pie kura varam vērsties jebkurā laikā. Daudzi vientulības problēmas risinājumu atraduši Dievā.

Kad stress šķiet nepārvarams...

Neapvaldīts, pieaugošs stress var būt nopietnu psiholoģisku un emo-

cionālu problēmu cēlonis.

Speciālistu padomi, kā kontrolēt stresu:

- Palielini savu fizisko aktivitāti! Kad jūties sanervozējies, dusmīgs, noskumis, nomierinās skrējieni, pastaiga vai kāda cita tev tikama aktivitāte.

- Atceries: ķermenis un prāts strādā kopā!

- Aptver savas reālās iespējas. Ja problēmu ir neiespējami kontrolēt šobrīd, necinies ar vēdzirnāvam kā Dons Kihots! Pieņem situāciju tādu, kāda tā ir.

- Parūpējies par sev piemērotu atpūtu un ēdienu. Ja esi miega badā vai arī ēd neveselīgi, stresi būs īpaši atvērts. Ja stress izraisa bezmiegu, būtu nepieciešams konsultēties ar ārstu.

- Neaizmirsti pajokot un pasmaidīt! Savs laiks darbam, savs -

RUNĀ STUDENTI

Turpinot diskusiju par LU SP vēlēšanām

Lai neļautu apdzist Pēteris Timofejeva aizsāktajai diskusijai par Latvijas Universitātes Studentu padomes (LU SP) vēlēšanām un cerot uz tālāku diskusijas izvērsi, nolēmu izteikt arī savu viedokli dažos no kolēģu satraukumiem.

Apskatot vēlēšanu sarakstu veidošanas principus, jāsecina, ka tie ir... oriģināli. Timofejeva aprakstītais gadījums par iekļaušanu sarakstā pēc principa "aizgāju un pierēģistrējos" ir patiešām "politoloģisks retums", kā to precīzi atzīmēja pats Timofejevs. Savukārt Kristīnes Antes rakstā (Ante K. Esam vēl dzīvi // LU SP Lapa, 2001. gada 20. decembris) minētais princips (jauno censoņu atzīšana "par gana piemērotiem saraksta ideoloģijai"), manuprāt, uzskatāmi norāda uz LU SP oligarhizāciju. Šāda rekrutācija, kur par pamatu tiek ņemta atbilstība ideoloģijai, par kuras saturu un esamību vispār pāri neiesvētītie studenti var tikai izdarīt minējumus, nekādi neveicina studentu iesaistīšanos sev svarīgu lēmumu pieņemšanas procesā. Par katru saraksta ideoloģiju vajadzētu būt informētiem arī savu izvēli izdarošajiem studentiem, ne tikai pašu sarakstu dalībniekiem.

Pašreizējā situācijā nav pārsteidzoši, ka studenti savu izvēli vēlēšanās izdara, pamatojoties uz kandidāta piederību konkrētai fakultātei, nevis viņa aizstāvētajām idejām. Nekādas informācijas par šīm idejām vienkārši nav! Tātad LU SP ievēlētie studenti pārstāv katrs savu fakultāti. Tikai kādas gan ir katras fakultātes īpašas intereses? Vai pašreizējā Studentu padomē ir pārstāvēti tie studenti, kuri atbalsta, piemēram, rotācijas principa vai vispārējās augstākās izglītības maksas ieviešanu? Vai LU SP spēs aizstāvēt studentu intereses šajos jautājumos, ja nav papūlējušies tās uzziņāt?

Iepazīstoties ar vēlēšanu rezultātiem, pirmkārt, māc šaubas par SP

legitimitāti, jo 8% studentu piedalīšanās vēlēšanās nav uzskatāma par apmierinošu. Otrkārt, ir izveidojusies interesanta situācija, kurā proporcionālā vēlēšanu sistēma darbojas kā mažoritārā! 86,3% ekonomistu balso par "Paisumu"; 91,1% fizmatu – par "Mazajiem oranžajiem". Visvairāk vietu iegūst tas saraksts, kura fakultātē ir vairāk studentu. Treškārt, balstīšanās uz ideoloģiju pārvar fakultāšu robežas! "Nacionālās apvienības" saraksta ievēlētie seši kandidāti pārstāv piecas fakultātes! Tomēr arī šim sarakstam ir savas drošās fakultātes.

Pašreizējā SP vēlēšanu sarakstu (partiju?) balstīšanās uz konkrētām fakultātēm norāda uz šos sarakstus veidojošo cilvēku un par tiem nobalsojušo cilvēku (atgādināšu – 8%) priekšstatu par SP uzdevumiem – aizstāvēt konkrētu fakultāšu studentu intereses LU organizācijas iekšējās cīņās (piemēram, cīņās par līdzekļiem, labākajiem pasnieiedzējiem, labākajām kojām utt.). Vai šāds ir LU SP uzdevums? Jautāju vēlreiz – kādas ir fakultāšu īpašas intereses, kurām būtu jābūt pārstāvētām LU SP? Ja tādu nav vai arī tās ir salīdzinoši nesvarīgas, tad kādas ir studentu intereses, un kā tās var tikt pārstāvētas, ja vēlēšanu sarakstus veidojošie cilvēki nav pauduši savus priekšstatus nedz par šīm interesēm, nedz par to īstenošanas līdzekļiem?

Varbūt viņiem šādu priekšstatu nav, bet ir, runājot Kristīnes Antes vārdiem, "tādas nepārspējamās pozitīvās īpašības kā uzdrošināšanās, enerģija un iniciatīva"? Vai mums būtu jāpievienojas LU SP priekšsēdētājam un jāizvēlas "tie saraksta kandidāti, kas ir motivēti darboties LU Studentu padomē? Tas nekas, ja viņiem vēl nav skaidras programmas un atbilstošas pieredzes"? Iedomāsimies šādu situāciju: tūristu autobuss brauc pa kalnainu apvidu, pēkšņi autobusa vadītāju ķer sirdstrieka. Pasāžieriem jā-

izvēlas, kas vadīs autobusu līdz slīmīcai. Ir divi kandidāti: pirmais ļoti aktīvs un entuziasma pilns puisis, kuram ļoti patīk grozīt autobusa stūri un kurš vai no ādas lien laukā, lai viņam atļautu braukt, bet ir problēma – viņš to nekad nav darījis. Otrs kandidāts – pusmūža vīrs, kuram nav ne mazākās vēlēšanās sēsties pie stūres, jo viņš jau 20 gadus ir tālbraucējs šoferis. Kuru jūs, lasītāj, izvēlētos?

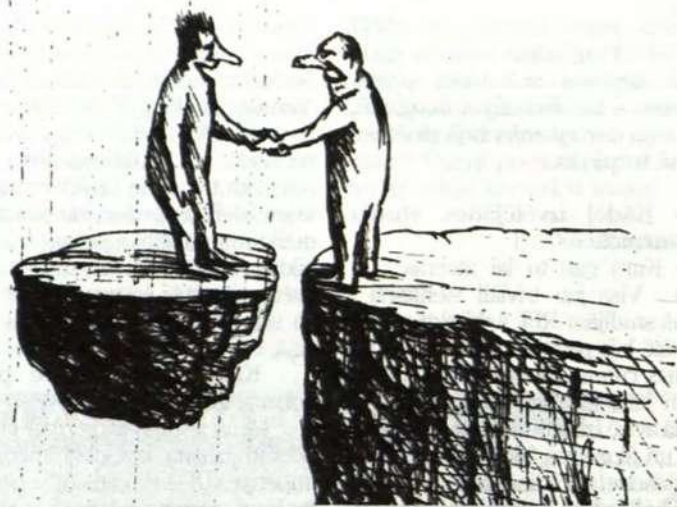
Vēl viens diskutējams apgalvojums, kuru varam izlasīt K. Antes rakstā: "Kādēļ nebija vēlēšanu programmu? LU SP pārstāv studentu kopumu, nevis atsevišķas fakultātes. Minot priekšvēlēšanu programmā konkrētas problēmas, saraksts apliecina, ka apzinās tās." Pirmkārt, LU SP būtu jāpārstāv studentu kopuma intereses, bet tas nekādā gadījumā nav jādara sarakstam! Tie pat nevar to izdarīt! LU studentu kopums nav viendabīga masa, kurā visi domā vienādi. Katram sarakstam būtu jāpārstāv konkrētas grupas intereses. Savukārt kopīgo studentu interešu definēšana notiek LU SP ietvaros sarakstu ievēlēto pārstāvju savstarpējās mijiedarbības rezultātā. Otrkārt, ar problēmu minēšanu nepietiek! Ir nepieciešamas atbildes uz smago jautājumu: "Ko darīt?" Par šīm atbildēm arī balso vēlētajis. Kā savā rakstā norādīja Pēteris Timofejevs politisko kandidātu tikšanās ar vēlētajiem tiek praktizēta tieši ar šo mērķi – lai kandidāti apzinātos svarīgākās problēmas un vēlētajī varētu iepazīties ar dažādu kandidātu piedāvātajiem problēmu risināšanas ceļiem, izvēloties sev piemērotāko.

Ceru, ka turpmākajā diskusijas gaitā izdosies rast risinājumus tām problēmām, kas līdz šim ir konstatētas, un to risināšana vairo gan studentu politisko aktivitāti, gan politisko kultūru.

MATISS SILS,

LU SZF politikas zinātnes II kursa students

Bet dzīvē viss ir savādāk

Daudzi no jums varbūt nemaz nezina, ka pastāv tāda sabiedriskā organizācija, kura sevi dēvē par Latvijas Universitātes Studentu padomi (LUSP), bet tie, kuri to pazīst, vai zina, kā LUSP aizstāv studentu intereses un kāda ir LUSP vēlēšanu norises patiesā gaita?

Kā jau katru gadu, decembrī notika LUSP vēlēšanas. Tajās piedalījās daudzi no jums, bet vai jūs zināt, kāds darbs jāiegulda, lai vēlēšanas notiktu? Tās organizē LUSP apstiprinātā vēlēšanu komisija, kuras sastāvā ietilpa arī es. Vēlēšanu komisija vada vēlēšanas un uzrauga to norisi, ieceļ un atceļ iecirkņu vēlēšanu komisijas locekļus, pieņem lēmumus un instrukcijas, reģistrē vēlēšanu sarakstus, izlozē to numurus, apstiprina un izsludina vēlēšanu iznākumu, kā arī citus sagatavošanas darbus, lai sekmētu vēlēšanu norisi. Papildus tam vēl jāgādā, lai tiktu sagatavotas vēlēšanu zīmes, jāizliek plakāti, jāskaita balsis utt.

Protams, par šo darbu vēlēšanu komisija vēlas saņemt atbildību. Iepriekšējos gados tā tika izmaksāta laicīgi un bez liekām domstarpībām. Šoreiz ir savādāk. Vēlēšanu komisija rikoja LUSP

vēlēšanas, tika ievēlēta jauna LUSP (cerams, ka darboties spējīgāka nekā iepriekšējā), bet tā nevēlas izmaksāt vēlēšanu komisijā esošajiem studentiem tiem pienākošos atbildzību. Pieprasītais atbildzības lielums bija tāds pats kā iepriekšējos gados, bet LUSP valde, aizbildinoties, ka vēlēšanas nav veiktas atbilstošā kvalitātē (kaut gan atzīst vēlēšanu rezultātus), to neizmaksā.

Pēc vairāku iesniegumu un pretenzijas iesniegšanas LUSP galā nolēma piešķirt vēlēšanu komisijai daļu no pienākošās atbildzības, cerot, ka studenti, kas darbojas komisijā, būs kaut daļēji apmierināti un līksies mierā. Taču ne jau naudas lielums, ko LUSP ir parādā studentiem, slēpjas lietas būtībā. Nevienam negribas būt apkrāptam kaut vai par santīmu.

Latvijas Universitātes Studentu padomes darbības mērķis ir pārstāvēt Latvijas Universitātes studējošos un aizstāvēt to tiesības un intereses Latvijas Universitātē, Latvijas un starptautiskajā aprīvē. Bet dzīvē viss ir savādāk.

JĀNIS SPILVE,

LU SP Vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs

LU BIBLIOTĒKĀ

Jauna literatūra psiholoģijā un politoloģijā

LU Bibliotēka saņēmusi daudz jaunu grāmatu gan par izcilām personībām, gan par cilvēku savstarpējās saskarsmes problēmām.

Iznākusi grāmata "Spēks, darbs, dzīves prieks", kura iepriecina ievērojamā latviešu mākslinieka Teodora Ūdera talanta cienītājus. Darbā apkopotas mākslinieka piezīmes, vēstules, nozīmīgākie raksti. Sastādītāji - Anna Ūdere un mākslas zinātnieks Modris Slava, kurš ir arī autors tiem tekstiem, kuri nav Teodora Ūdera rakstīti. Veiksmīgi sastādītais izdevums dod vispusīgu ieskatu Teodora Ūdera mūža devumā, ļaujot spriest par viņa dzīvi vēsturiskiem notikumiem tik pārbagātā laikā. Tieši vēsturiskais fons, kuru jūt grāmatā, padara darbu īpaši pievilcīgu. Grāmata sniedz ziņas arī par Teodora Ūdera pasaules uzskatu un mākslas principiem. Viņš raksta: "Ar mūsu spēcijam zemiņu gleznām es gribu runāt uz garīgi vingriem cilvēkiem, mēs gribam runāt tikai uz domātāju publiku."

Ar Latvijas mākslas vēsturi ir saistīta grāmata par Rīgas rātskunga, lieltirgotāja un mākslas kolekcionāra Fridriha Vilhelma Brederlo kolekciju. Izdevums ļauj iepazīt viņa savāktās vērtības.

Iznākušas vairākas mākslas grāmatas. Tiem, kas lasa krieviski, ieteicams izdevums "Сто великих музеев мира", kurā sniegts enciklopēdisks pārskats par pasaules ievērojamākajām mākslas krātuvēm. Vā-

cu valodā iznācis bagātīgi ilustrēts izdevums par Ēģiptes mākslu.

Viens no mūsu ievērojamākajiem lauksaimniekiem, Latvijas Lauksaimniecības universitātes profesors Ervins Grinovskis ir uzrakstījis saistošu savas dzīves stāstu "Lai nenosarkst Dzimtenes smiltis", kurš ļauj iepazīt bagātu un interesantu dzīves gājumu, izsekot ceļam līdz panākumiem zinātnē.

Krašņi ilustrēta ir grāmata "Simts no Rīgas". Tie ir simt stāsti par visdažādāko biznesa jomu veiksminiekiem, viņu dzīvi un darbu.

Izdoti vairāki vērtīgi darbi psiholoģijā un socioloģijā. Krievu valodā iznākušajā V. Jasvina grāmatā "Психология отношения к природе" sniegts neparastāks ieskats cilvēku saskarsmē ar dabu, analizējot tās psiholoģiskos – gan objektīvos, gan subjektīvos – aspektus.

Lai panāktu, ka cilvēks paveic iespējami daudz pozitīvu, viņš ir jāmotivē. Tieši motivācija mudina sasparoties, aizķīst līdz mērķim. Šim nozīmīgajam jautājumam veltīta J. Pijna grāmata "Мотивация и мотивы".

Tiem, kuri vēl tikai sper pirmos soļus psiholoģijā, domāts Agitas Ābeles lekciju kurss "Vispārējā psiholoģija". Tajā doti paši nepieciešamākie šīs zinātnes jēdzieni un priekšstati.

Daudziem ne tikai Krievijā, bet arī Latvijā tuvs ievērojamā garīdznieka Aleksandra Меџа vārds. Tagad latviski iznākusi viņa grāmata "Reliģi-

jas pirmsākumi". Tas ir dziļu pārdomu pilns darbs par cilvēka gara dzīves likumsakarībām, par to, ka gars sevi realizē caur personu, kas nav izolēta, bet dzīvo saistībā ar citām personām, par saprātu un brīvību kā cilvēkam piemērotām pamatvērtībām.

Tiem, kuri grib koncentrēti apgūt socioloģijas pamatus, iesakāma Džeimsa M. Henslina grāmata "Essentials of Sociology".

Interesantas, pat unikālas grāmatas iznākušas dažādos vēstures jautājumos – gan par senākiem, gan ne tik seniem notikumiem. Pazīstamais literatūrpētnieks Ilgonis Bērsons uzrakstījis darbu "Deviņi likteņi" par represētajiem rakstniekiem Viktoru Egliti, Ādolfu Ersu, Jāni Sārta... Tas ir dokumentāliem materiāliem balstīts izdevums.

Tikpat spēcīgi pret komunistisko režīmu liecina divas citas grāmatas: "Latvija padomju režīma varā 1945. – 1986." un "Represijas Latvijas laukos 1944. – 1949."

Par dažādu tautu mitoloģiskajiem priekšstatiem sirmā senatnē, par viņu mēģinājumiem saprast pasauli un sevi tajā stāsta grāmata "Мифология".

Leo Dribina un Ojāra Spāriša darbs "Vācieši Latvijā", kā arī Tatjana Barteles un Vitalija Šaldas grāmata "Latvieši Maskavā. 1915. – 1922." ir mēģinājums atainot to cilvēku, tostarp arī mūsu tautiešu, likteņus, kuri dzīvojuši ārpus savas vēsturiski etniskās teritorijas. Sav-

dabīga, ne tik senai vēsturei veltīta ir grāmata "Массовые беспорядки в СССР при Хрущеве и Брежневѣ". Darbā ir daudz mazzināmu, padomju gados noklusētu fakti par drosmīgiem, reizumis arī neviennozīmīgi vērtējamiem cilvēkiem, kuri izvirzīja režīmam gan ekonomiskas, gan politiskas prasības. Grāmata sagrauj priekšstatu par to, ka Padomju Savienībā nacionālais jautājums esot bijis atrisināts.

Angļu valodā iznākušas apjomīgas, bagātīgi ilustrētas enciklopēdijas: par renesansi kā vienu no spožākajiem vēstures laikmetiem un par sieviešu devumu zinātnē.

Daudz saistošu izdevumu tiek piedāvāts ģeogrāfijā. Vispirms uzmanību saista Anatolija Bukrejeva un Gerija Vestona de Volta darbs "Kāpiens". Tas ir stāsts par to cilvēku godkāri un traģiskajiem likteņiem, kuri par katru cenu, maksājot lielu naudu, nolēma uzkāpt Everestā. Ari pārvērtējot savas fiziskās iespējas. Taču galvenokārt tas ir unikāls vēstījums par Anatoliju Bujrejevu – unikālu personību. Šis vīrs piecas stundas pēc uzkāpšanas Everestā bez skābekļa balona viens pats izglāba vairākus cilvēkus. Par viņa devīzi var uzskatīt ievērojamā krievu kinorežisora Andreja Tarkovska vārdus: "Mani galvenokārt interesē cilvēks, kurš spēj ziedoties, un viņa dzīve... Bieži tā ir absurda un nepraktiska. Un tomēr – patiesību sakot, tieši tāpēc cilvēks, kurš šādi rikoja, rada kardinālas pārmaiņas

cilvēku dzīvē un vēstures gaitā."

Otra grāmata par daudzīem piemētošo ceļotājiem – Rika Ridžveja darbs "Kilimandžaro ēnā" ar apakšvirsrakstu "Kājām preti Austrumāfrikai". Šis novads rada daudz prieka jaunu zemju apguvējiem. Abus darbus izdevis apgāds AGB sērija "Tik un tā".

Un vēl vairākas zinātniska satura grāmatas, kuras varētu nodert ceļotājiem, lai labāk iepazītu dzīvo dabu. Krievu valodā iznācis darbs "Биологическое разнообразие животных Сибири". Savukārt mūsu Latviju labāk palīdzēs iepazīt Edmunda Račinska un Antras Stipnieces grāmata "Putniem starptautiski nozīmīgas vietas Latvijā".

Angļu valodā piecos sējumos iznākusi "Nāciju enciklopēdija", kurā dotas isas, izsmeljošas ziņas par visām pasaules valstīm, arī par Latvijas klimatu, vēsturi, finansēm, kultūru un izglītību.

Aizvien vairāk ir cilvēku, kuru ikdienas dzīvē ienākušas regulāras biznesa tikšanās ar ārzemju kolēģiem. Lai tās noritētu veiksmīgi, svarīgi ievērot vispārpieņemto labo toni, zināt pasaules praksi. Te noderēs LU mācībaspēka Vladimira Kincāna grāmata "Lietišķā etīķete un protokols", kurā atradīsiet daudz praktisku padomu un ieteikumu.

VĪJA APINĪTE

SPORTS

Veiksme gada nogalē

No kreisās: D. Vidruska, A. Orlova un treneris G. Kartuzovs Pasaules studentu universiādē Ķīnā

Gada nogalē Rīgā notika republikas junioru čempionāts galda tenisā. Ļoti veiksmīgi tajā nostartēja Ekonomikas un vadības fakultātes III kursa studente A. Orlova. Būdam republikas rangā 15. vietā, viņa spēja uzvarēt M. Busorginu (10. vieta rangā) un Ņ. Kirilovu (7. vieta rangā). Vienspēlē viņa spēja izcīnīt sudraba medaļu, bet finālā nācās atzīt A. Ilķenas (3. vieta rangā) pārākumu.

Tika izcīnītas vēl divas bronzas medaļas sieviešu dubultspēlē kopā ar liepājnieci I. Laudupi, bet jauktajā dubultspēlē - ar ridznieku A. Kopeiku. Jāatzīmē, ka A. Orlova pēdējo reizi startēja junioru grupā.

Vēl šajās sacensībās piedalījās Ekonomikas un vadības fakultātes I kursa studente I. Trofimova, izcīnot 9. vietu, un RHI I kursa studente L. Vitola, paliekot 10. vietā. Vārdu sakot, otrajā finālā tika spēlēts par 1. - 2. vietu.

Jāatzīmē, ka visas pieminētās sportistes, startējot Latvijas XII Universiādes sacensībās, kļuva par uzvarētājam komandu ieskaitē.

Latvijas XII universiādes LU uzvarētāju komanda. No kreisās: J. Osis, S. Vasiljevs, J. Isajevs (nav attēlā), G. Grinbergs

GENĀDIJS KARTUZOVS,

LU lektors, galda tenisa sekcijas treneris

Latvijas Skolu sporta federācijai — 10 gadi

Pirms desmit gadiem daudz kas mainījās, daudz kas bruka un tika "aizmirsts", bet vēl vairāk — radās no jauna un tika dibināts. Latvija jau bija *de iure* un *de facto* neatkarīga valsts, kad kopā pulcējās skolu un jaunatnes sporta entuziasti, lai savas simpātijas un vēlmi strādāt skolu sporta attīstības labā īstenotu ar tās organizācijas palīdzību, kura šogad raugās uz desmit gados noietu ceļu — Latvijas Skolu sporta federāciju.

Tā ir nevalstiska sabiedriska sporta organizācija, kuras mērķis ir savās rindās apvienot visas Latvijas vispārīgizglītības mācību iestādes, lai veicinātu un koordinētu skolu sportu. Federācija dibināta 1991. gada 16. decembrī. Dibināšanas sapulcē piedalījās vairāk nekā 150 Latvijas vispārīgizglītīgo skolu sporta skolotāju un skolēnu, bet par LSSF

pirmo prezidentu tika ievēlēts Aivarš Kreituss.

Šajā laikā izveidojušās gan tradīcijas, gan radušās un nostiprinājušās sacensības un regulāri pasākumi. Piemēram, brīvdabas sacensības volejbolā bērniem un jauniešiem "Volejbums", Mazo lauku skolu sporta festivāls, Latvijas Skolēnu sporta spēles mācību iestāžu grupā, sadarbībā ar Sporta sacensību aģentūru ziemas un vasaras Jaunatnes olimpiāde, bet sadarbībā ar Latvijas Olimpisko akadēmiju — Skolēnu olimpiskās sesijas.

Sadarbības partneri ir Latvijas Olimpiskā komiteja, Latvijas Olimpiskā akadēmija, Sporta sacensību aģentūra, Jaunatnes starptautisko sacensību aģentūra, Latvijas Volejbola federācija un Latvijas Vieglatlētikas savienība. Izveidojusies sa-

darbība ar Dānijas un Zviedrijas Skolu sporta federācijām, Vācijas Šlēsvīgas-Holšteinas un Lejassaksijas federālajām zemēm. Ja LSSF nebūtu Starptautiskās skolu sporta federācijas dalīborganizācija, daudzām skolu komandām būtu gājusi secen iespēja mērot spēkus ar pasaules skolu komandām.

Ko LSSF piedāvā saviem biedriem? Iespēju piedalīties LSSF organizētajos skolu sporta pasākumos, sporta skolotāju un skolēnu izglītības semināros, labākajām skolām startēt Starptautiskās Skolu sporta federācijas sacensībās, bet skolu sportā aktīvākajiem jauniešiem piedalīties Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras "Iso studiju" vizītēs ārzemēs un Latvijā. Tāpat iespējams piedalīties brīvprātīgo apmaiņas programmās un papil-

dināt savas valodu zināšanas, prasmes un iemaņas sabiedriskajā darbā ārvalstu jaunatnes organizācijās, saņemt informāciju, konsultācijas un palīdzību skolu sporta organizatoriskajos jautājumos.

Pastam:
Annas iela 2
Rīga, LV-1001

Kontaktiem:
Tel./fakss: 7-376759, mob.: 9433159
e-pasts: lssf@apollo.lv

ANDRIS LUKSS,
LSSF ģenerālsekretārs
TĀLIVALDIS KRONBERGS,
LSSF projektu koordinators

TESTS

Students un stress

◀ 5. lpp.

atpūtai. Laika pavadīšana draugu kompānijā ir ideāls relaksācijas veids.

• Kļūsti aktīvāks! Tev ir iespēja vienam sēdēt mājās un pārdzīvot par visu pasauli vai arī - doties sabiedrībā, maksimāli izmantojot savas iespējas. Izvēle ir tavā ziņā.

• Izvirzi prioritātes! Mēģinot paspēt visu, tu kļūsi paviršs un nepaveiksi labi neko. Pirmkārt, izdari svarīgāko.

• Vairāk sadarbojies! Vai bieži nav tā, ka mūs apbēdina, ja citi nerīkojas tā, kā būtu rīkojušies mēs? Konfrontācijas vietā izmēģini sadarbību, sa-prast pretēju viedokli būs interesanti tev pašam.

• Iztēlojies pozitīvu nākotni, domās "uzzīmē" tās ainu. Problēmsituācijās tieši šis variants var palīdzēt pārvarēt krīzi.

• Izvairies lietot alkoholu, lai samazinātu stresu, jo tas neiznīcina stresa cēloni.

Kā ar stresu šobrīd?
TESTS

Atbildes: nekad - 1 punkts, dažreiz - 3, bieži - 4, nepārtraukti - 5.
* Domāju, ka man dzīvē jāpaveic vēl daudz vairāk.

* Jūtos miegains un noguris.
* Vairāk vēlos pavadīt laiku ar draugiem.

* Neesmu apmierināts ar savu noskaņojumu.

* Domāju, ka dienā pietrūkst stundu, lai es visu pagūtu.

* Neviens mani pienācīgi ne-novērtē.

* Ikdienā man rodas daudz konfliktu ar apkārtni.

* Mana māja ir nekārtīga.

* Es smēķēju.

* Man regulāri trūkst naudas.

* Es neesmu gatavs runāt par sevi atklāti.

Saskaiti punktus!

1- 20 Ar tevi viss ir vislabākajā kārtībā. Tavā dzīvē stress ir vai nu ļoti maz, vai arī tu ar to lieliski proti tikt galā.

21 - 35 Nav slikti. Tomēr - vai tu nevēlētos katru dienu atvēlēt 30 minūtes sev?

36 - 45 Stresa ietekme uz tavu dzīvi nav noliedzama. Varbūt biežāk pasmaidī?

46 - 55 Tava dzīve ir diezgan stressaina, tev būtu nopietni jāpārskata savs dzīves stils, ja nevēlies kļūt par psihiatru pacientu.

56... Un tu vēl esi dzīvs?!...

B. S. ŠVINSKIS

Tulkojusi ANDA LASE

KINO

Laižam uz kino!

Šis jau nu laikam būtu jāsauc par pēcsvētku konkursu. Tiem, kas svinējuši daudz un dikti, tieši laikā būtu aiziet uz kādu filmu un atslābināties, vērojot ekrānā redzamo. Tā nu arī šoreiz "Baltic Cinema" ir padomājis tieši par jums un atkal piedāvā noskatīties kārtējās jaunās (nu jau varbūt arī ne tik jaunās) filmas kinoteātros. No 28. decembra kino "Daile" sāka demonstrēt filmu "Aplaušanās" (The Score), bet kinoteātri "Oskars" no 11. janvāra tiek rādīta filma "Gredzenu pavēlnieks".

Filmas "Aplaušanās" sižets, protams, jau ir iznācējis, taču režisors ir pratis ielikt sīkus knifņus, kas pat spēj piesaistīt un liek novērtēt filmu. Profesionāls zaglis ir nolēmis mest mieru blēdībām un sākt "godīgu dzīvi un biznesu" (par sazagto naudu, protams), kad, kā jau tādās reizēs pierasts, viņu pierunā piedalīties vēl tikai vienā daudzmiļoņu avantūrā. Tā kā tas ir blēžu pasākums, tad nav nekāds brīnums, ka viņi (tris zagļu kompānija) mēģina piekraut viens otru, kas beigās daļēji arī notiek. Filma diezgan interesanta un, manuprāt, arī laba, jo tai izdodas noturēt skatītāja (vismaz manu) uzmanību tikpat kā visu laiku. Lieliski ar savu tēlojumu priecē Roberts De Niro un, protams, arī Edvarts Nortons, kam tikusi "sliktā zagļa" loma. Nedaudz kaitina nu jau ierastās hollywoodiski laimīgās beigas.

Savukārt "Gredzenu pavēlnieks" ir pasaka par tiem laikiem, kad uz ze-

mes vēl dzīvoja daudz dažādu mistiku būtņu, goblinus, elfus, burvjus un dēmonus ieskaitot. Laikiem, kad jaunumu vēl varēja sodīt un savaldīt. Kādam hobitam (tādi mazi, jocīgi cilvēciņi) tad nu arī tiek smagā pienākuma nasta iznīcināt gredzenu, kurš sevi slēpj jaunumu un varu. Gredzenu nēsātājs, uzlietot to pirkstā, var kļūt neredzams, taču līdz ar to pakļauj sevi jaunuma varai. Lai tiktu līdz mērķim, viņam (hobitam Frodo) palīgos nāk dažādas pārdabiskas būtnes, kas, paldies Dievam, nav visuvarenas. Tā nu, pretojoties kārdinājumam, kas, starp citu, nav tikai cilvēcisks vājība, viņi, zaudējot viens otru cīņās ar jaunuma spēkiem, lēnām virzās uz mērķi, kuru, vismaz šīs filmas beigās, tā arī nesasniedz. Un tas ir pat interesanti, jo pēc trīs stundu pavadīšanas zālē skatītājs paliek nesaprasnā, kā tad viss beigsies. Filma tā vien prasās pēc turpinājuma, kas, manuprāt, jau top un, cerams, būs tikpat jauks kā šī filma. Viegāk filmas darbības norises būs izprast tiem skatītājiem, kas ir lasījuši grāmatu "Hobita ceļojums jeb turp un atpakaļ". Tā ir ļoti interesanta. Konkursantiem ieteiktu noskatīties tieši šo filmu, jo, pēc manām domām, tā ir labāka pat par filmu "Harijs Poters un filozofu akmens".

Neskatoties uz maniem melnajiem novēlējumiem, pāris cilvēki tomēr ir pamanījušies atsūtīt gan pareizas atbildes, gan laba vēlējumu svētkos. Nu ko, paldies gan jau

Kadrs no filmas "Aplaušanās"

viņiem par to tiks arī kāds fizisks priecīņš.

Soreiz konkurss būs vieglāks, jo labas filmas taču gribas redzēt visiem.

1) Vai Dita R. un Norča N. pēc filmas "Aplaušanās" noskatišanās ir pārtis?

a) Nu ja, palasiet taču viņu recenzijas "Dienā"!

b) Kāds šim jautājumam sakars ar kinokonkursu?

c) Atbilde ir nogremdēta filmas psiholoģiskajās dzīlēs (nu, metaplazmā).

d) Kā kaut ko tādu var iedomāties!

2) Kāpēc zagļi zog?

a) Viņi visi slimo ar kleptomāniju.

b) Viņiem vienkārši gribas ēst.

c) Neviens neko nezog, tikai uz laiku aizņemas.

3) Kas tas par gredzenu?

a) Čūkas astes gredzens.

b) Granātas.

c) Visparastākais (tādu lombarda pat par Ls 2,5 nevar nodot!)

d) Tas ir gredzenu gredzens, otra tāda vairs nav.

4) Vai nēģeri var pozitīvi ietekmēt aplaupšanu?

a) Nēģeri var ietekmēt tikai negatīvi.

b) Nezinu vai aplaupšanu, bet AIDS kontroles testus gan.

c) Kas tas par rasismu, nēģeri nemaz nav ļauni!!!!!!

5) Kas ir pretīgāks - orks vai goblins?

a) Pretīga ir sesija ar eksāmeņiem.

b) Droši vien orks, jo gobliniem pat esot skaistumkonkursi.

c) Viņi abi, jo abiem ir medaļas par varonību ugunsgrēkā.

d) Vai jaunumu var iznīcināt?

a) Nē.

b) Protams, ka ne, paskatieties šausmu filmas!

c) Pat latviešu tautas pasākās nē.

d) Nu pasakiet taču kāds "jā".

Tad nu tā, adresīti zināt - spirts57@yahoo.com. Atbildes, cerams, arī, tāpēc neslinkojiet, bet rakstiet arī! Neveiksminiekiem neveiksies, un pārējie nemaz neceriet uz labākiem rezultātiem. Jā gan.

TEĀTRA PELE VĒRO

Tobago - tā viš' i!

Trīsreiz varat minēt vislabāko vietu un veidu, kur un kā uzlabot savu veselību!

- "Mēness aptiekā", iemalkojot Bītera balzamu?

- Ēdot tikai veģetāru pārtiku tikai izcilākajās veģetārajās virtuvēs?

Trešo reizi varat i neminēt - tāpat nebūs pareizi. Sabiedrības veselības veicināšanas akcija jau labu laiku tiek veikta Dailes teātrī. Uz nebēdu. Uz vella paraušanu. Uz Tobago!

Heisā - hopsā! Dzīve - dzīvīte ir skaista! Gan pati, gan tās atspulgs uz teātra skatuves (lai gan daž/daudzreiz liekas, ka ir otrādi). Prieks, kur tu rodies?! Atbilde ir tikai viena - teātrī. Nē, nē, izrāžu skatīšanās nav dzīvošana nerealā profesionāli radītu tēlu pasaulē, tā nav arī bēgšana no dažubrid pelēcīgās dzīves ikdienas. Taisni otrādi! Tā ir mešanās iekšā raibum raibajā pasaules virpulī, tās elpu aizraujošajos priekos, krāšņajos fragmentos, vētrainākajos no-

tikumos, drebelīgākajos piedzīvojumos, sirdi-plosošākajos pārdzīvojumos. Pēc tik milzoniģa emociju pieplūduma ikdienas darbā novārgušais cilvēka organisms ir bagātinājies ar 20000 kkal lielu enerģētisko lādiņu (plus/minus 200 atkarībā no skatītāja atvērtības). Saka jau, ka veselā garā mājot vesela miesa. Saskaņā ar šo hipotēzi teātra apmeklētāji noteikti ir tie retākie slimotāji. Īpaši jau tie, kas iemīļojuši apmeklēt tādas muzikāli skaistas izrādes, kāda ir režisora Valda Liepiņa iestudētā dziesmuspēle "Tobago".

Skatīties šo izrādi nozīmē burvīgi atpūsties no visa, kas tevi satrauc, bez saspringtas iedzīvināšanās notiekošajā, bez mokošiem jautājumiem: kāpēc?!, bez mazvērtības sajūtas, ka nesapratīsi pausto dziļo, svarīgo domu, katrā teikumā, katrā mīmikā meklējot apslēpto zemitēkstu.

Kas gan var būt kolosālāks par miegu?! Nekas cits pasaulē, ticiet man! Bet ja nu tomēr? - Sapņošana? Jāāā!!! Vai, vēl labāk, gulēšana acīm

un skatīšanās, kā sapnis pats noris tavā acu priekšā. Nav pat pašam jāpiepūlas, lai to izdomātu! Burvīgi, burvīgissimo!!! Atliek tikai atlaisties mīkstajā atzveltnē un ļaut visiem saviem iespējamajiem orgāniem - ausīm - sūnām tvert mirkli.

Šādu skaistu mirkli vairāk nekā divu stundu garumā uzbūrusi dzejniece Māra Zālite, komponists Uldis Marhilēvičs, scenogrāfs Aigars Ozoliņš, kostīmu māksliniece Ilze Vitolīna, lieliskie un talantīgie Dailes teātra aktieri un daudzi jo daudzi citi mākslinieki.

Pēc izrādes noskatīšanās vai, precīzāk, noklausīšanās tā vien gribas piepūst kādas fregates buras un doties uz savu Tobago, jo: "Te nekas nav isti lāgā! (Uz Tobago! Uz Tobago!) Te man vienmēr tukša māga! (Uz Tobago! Uz Tobago!) Ha!"

Atgādinu, ka turpinās "UA" un DT sadarbība konkursu formā. Par atbildēm uz iepriekšējās kārtas jautājumiem brīvbiļetes

Skats no izrādes "Tobago". Priekšplānā Rēzija Kalniņa un Juris Frinbergs

divām personām uz kādu no DT izrādēm izpelnījies SANITA ČEVERE un ELĪZA ADRONE. (Zvaniet DT administrācijai: 7294444) Šīs reizes jautājumi:

1. Kur atrodas Tobago?
2. Kur atrodas otra kādreizēja

Kurzemes hercogistes kolonija?
3. Kuru salu tu gribētu redzēt kā Latvijas mazo provinci?
Atbildes līdz 26. janvārim gaidīšu "UA" redakcijā vai savā e-kastītē: pele@latnet.lv

PELE

CEĻOJAM

Tiem, kurus saista vēsture

Cilvēki ceļo uz visekstotiskākajiem Zemes stūriem, tomēr - pārsteigumi iespējami gandrīz tepat līdzās. Tos sniedza arī šīsvasaras brauciens uz Austrumprūsiju - tagadējo Polijas teritoriju. Īpaši saistošs tiem, kurus interesē tiklab senā, kā pavisam nesenā vēsture.

Romantiska ainava: šauri ceļi, kuriem abās malās kuplo varenī koki, bet caur zaļumu ieraugāmi neskaitāmi ezeri. Šis ir iecienīts tūrisma rajons, un mazo ciematīņu iemītnieki iemācījušies par nelielu samaksu sagādāt ceļotājiem visnepieciešamākās ērtības. No prūšu laikiem saglabājusies ēkām raksturīgā arhitektūra ar sarkanajiem dakstiņu jumtiem, sazarots un vēl tagad izmantots dzelzceļu tīkls.

Par Hitlera "Vilku midzeni" bija lasīts un dzirdēts, "pasaules iekarošanai" savulaik bijuši vairāki komandpunkti iespējami tuvu fronteī, jo firers uzskatīja, ka tikai viņš viens spēj veiksmīgi vadīt kaujas. Sabied-

daudz ūdensrožu kā Družno ezerā, pa kuru slidēja neparastais kuģis. Neparasts, jo spēj peldēt pa ūdeni, kā jau kuģim piedien, bet var pārvietoties... arī pa slīdēm. Lai pārvarētu ūdenslīmeņu starpību, nelielos kuģiņus velk pa īpašiem sliežu ceļiem, izmantojot šīs pašas līmeņu starpības radīto vilcējspēku.

Starptautiska vērtība ir Malborkas pilij - lielākajai Vācu ordeņa pilij Eiropā, ordeņa lielmeistra rezidencai. Pili skatāmas telpas ar senatnīgām krāsnīm, flīzēm un mēbelēm, bruņu, ieroču un dzintara kolekcijas.

Fantastiskas vecpilsētas, visupirms jau greznā, sakoptā Gdaņskas vecpilsēta, saistīta ar tikai Hanzas pilsētām raksturīgo auru. Šovasar Gdaņskas vecpilsētu reizes divas piemeklēja plūdi - gan pirms, gan pēc mūsu brauciena, taču ekskursijas laikā senatnes pieminekļus skatījām visā krāšņumā. Māju ieejām Gdaņskā ir paaugstinājumi - lai

Viens no greznākajiem namiem Gdaņskas vecpilsētā - Artusa nams

dentu pilsētiņa, kurā visvairāk apskates vērtā ir viduslaiku pils. Tās pārvaldnieks savulaik bija ievērojamais astronoms Nikolajs Koperniks.

Sopotu iepazīnām jau padomju laikos, kad līdz vēlāi naktij skatījāmies pārraides no Meza operas. Šovasar ļaudis tāpat kā ik gadus baudīja Sopotas Gājēju ieliņas šarmu, skanēja mūzika, uzstājās dažnedažādi dziedātāji, cirka mākslinieki... Sopota - arī viltņiece, jo nav viegli atšķirt, kur Gdaņska beidzas un Sopota sākas - tik cieši abas saaugušas.

Grīnvaldes kauja 1410. gada 15. jūlijā lietuviešu un poļu apvienotie spēki Vitauta un Jagaiļa vadībā sakāva vācu bruņiniekus, tādēļ šis notikums ir visnotaļ patriotisko poļu lepnuma avots. Katru gadu šeit tālāka bruņutērpos gērbušies vīri izspēlē vēsturiskās kaujas norisi. Šogad pirmo reizi bija uzaicināti arī puīši no Latvijas - kluba "Livonieši" dalībnieki. Krāsaina un visnotaļ dinamiska izrāde. Kad festivāls bija noslēdzies, daži livonieši mīļuprāt tikās ar mums, ļāva apskatīt bruņas, pacīlāt smagošos vairogus. Visinteresantāk bija vērot ciņu tuvplānā. Šķīta, ka vēsture atdzīvojusies.

VIJA APINĪTE

Noslēdzies Grīnvaldes kaujas izspēles festivāls, un daži tā dalībnieki dalās iespaidos ar tūristiem no Latvijas

rotājiem radās aizdomas, ka Austrumprūsijas mežos atrodas šis bunkurs, taču izlūklidmašīnas neko nevarēja atklāt, jo būvju jumti bija apaudzēti ar kokiem. Kad vācieši juta tuvojamies sakāvi, paši saspridzināja pamatīgi būvētos bunkurus. Palikuši vien milzīgi betona bloki.

Viens no ceļojuma lielākajiem pārsteigumiem - brauciens pa Elblagas-Ostrodas kanālu, kurš ļauj izbaudīt novada īpašo burvību. Zaļi krasti, mežonīga augu valsts, un diezin vai vēl kur citur atradīsiet tik

plūdu laikā, kuri piejūras pilsētā nav retums, ēkā neiekļūtu ūdens. Monumentālā Marijas baznīca svētdienas ritā ļaužu pilna, pašā vecpilsētas sirdī slejas piemineklis Neptūnam, jo jūra taču baroja un baro pilsētniekus. Saglabājies Eiropā vienīgais ar cilvēka spēku darbināmais XV gadsimta krāna tornis, Garais tirgus laukums ar rātsnamu, arī viens no visprestīzākajiem pilsētas namiem - Artusa nams.

Ne mazāk pievilcīga šķīta Olštīnas vecpilsēta. Maza, bet dzīvīga stu-

foto no autoras personīgā arhīva

LU AUTOSKOLA

uzsāk nodarbības individuālās braukšanas apmācībai B kategorijas transporta līdzekļiem:

- Celu satiksmes noteikumi - teorētiskās nodarbības (latviešu, krievu valodās);
- Mācību braukšana - praktiskās nodarbības

▲ LU studentiem un darbiniekiem - atlaides

▲ Pieteikties līdz 2002. g. 31. janvārim

Bruninieku ielā 36/3 (sētas māja) 2. st.
Nodarbības notiks K. Valdemāra ielā 69.
Tālrunis uzziņām 7274889, mob. 6525383

"Universitātes Avīze"

(Iznāk katru otro otrdienu)

Redaktore ILZE BRINKMANE
Tekstus rediģē IEVA JASINSKA
Fotogrāfs TOMS GRĪNBERGS
Tekstus ievada BRIGITA KERSTENA
Datorsalikumu veido GUNTARS STEPĀNS

Adrese: Raiņa bulv. 19, 136. telpa, Rīga, LV-1586
(pastkastīte atrodas LU kancelejā)
Tālruni: 7034328, 7034329; Fakss un aut. atb. 7034330
Elektroniskais pasts: luua@lanet.lv
Mājas lapa Internetā: <http://www.lanet.lv/~luua>
Reģistrācijas apliecība Nr. 535.
Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce uz "UA" obligāta.
Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar rakstu autoru viedokli.